

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1884.   Andra Kammaren.   N:o 47.

Tisdagen den 6 Maj.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Föredrogos och bordlades för andra gången Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 57, 58, 59, 60 och 61.

§ 2.

Till behandling förekom Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 5, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i afseende å Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 3, angående vilkoren för försäljning af brännvin.

På anförda skäl, och då någon sammanjemkning af de skiljaktiga beslut, hvori Kamrarne stannat beträffande väckt fråga om förändrad lydelse af § 23 i gällande brännvinsförsäljningslag, syntes Utskottet icke kunna ega rum, hade Utskottet ansett berörda fråga hafva förfallit, hvilket Utskottet i förevarande memorial för Riksdagen anmält.

I fråga om Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande föreslagen ändring af § 24 i gällande brännvinsförsäljningslag.

Reservationer hade inom Utskottet afgifvits dels af Friherre *Barnekow* emot Utskottets motivering och dels af Herrar *A. Andersson* i Intagan, *J. Johansson* i Bergsäng, *A. Svensson* i Lösen, *P. A. Hellgrén*, *O. Jonsson* i Hof, *J. P. Nilsson* i Kägglå, *Chr. Assarsson* samt *H. F. Bergström*, hvilka senare tillkännagifvit sig hafva inom Utskottet påyrkat, att förevarande fråga bort genom gemensam omröstning afgöras.

Efter föredragning af ärendet anförde

Herr *O. Jonsson*: Det skulle kunna synas onödigt att fästa sig något vid hvad Utskottet här hemställt, alldenstund Första Kammaren redan godkänt denna Utskottets anmälan. Men saken är emellertid af den vikt och betydelse, att det till och med icke skulle öfverensstämma med ens pligt att lemna Utskottets för dess hemställan be-

I fråga om
Kamrarnes
skiljaktiga
beslut
rörande före-
slagen än-
dring af § 24
i gällande
bränvins-
försäljnings-
lag.
(Forts.)

gagnade motivering alldeles obeaktad, äfven om icke något resultat deraf kan framgå. Innan jag gifver mig in på att följa Utskottet på den slingrande väg, det begagnat i sin motivering, för att undgå de klippor och skär, som grundlagen stält upp i dess väg, ber jag emellertid att få fästa mig vid ett annat förhållande, som enligt min åsikt här ej saknar betydelse. Vid behandlingen af denna fråga i Utskottet stödde sig nemligen den talare, hvilken först yttrade sig i samma syfte, som Utskottets betänkande här går, på ett bekant arbete, som heter "Svenska Riksdagen", der författaren af detta verk söker visa, att dessa försäljningsavgifter äro att hänföra till eller likna vid kommunala afgifter, till stöd hvarför han åberopar åtskilliga förhandlingar vid riksdagen, som skulle gått i samma syfte. Jag tager också för gifvet, att den af mig omnämnde talaren icke är den ende, som i större eller mindre mån tagit intryck af detta bekanta arbete, och då i detsamma förekomma faktiska uppgifter, som icke äro korrekta, torde det vara på sin plats att ställa dessa uppgifter i sin rätta dager. På sidan 144 i andra delen, första afdelningen, heter det: "Då bränvinsförsäljningsavgiften af Rikets Ständer 1854 beslöts, blefvo föreskrifterna härom införda i ett *lagförslag*, hvars godkännande af Kongl. Maj:t Riksdagen begärde. Denna afgift är således af samma karakter som de, hvilka, till följd af deras samband å ena sidan med den ekonomiska lagstiftningen och å den andra med den kommunala beskattningsrätten, af Konungen och Riksdagen samfäldt ordnas". Beträffande nu denna uppgift finna herrarne först och främst af Utskottets betänkande, att sjelfva avgiften behandlades och afgjordes som en bevillningsfråga och icke på sätt författaren här angifvit. Detta är det första misstaget jag här tagit mig friheten påpeka.

Hvad vidare beträffar att Riksdagen skulle hafva begärt Kongl. Maj:ts godkännande af lagförslaget, hvilket författaren till nyssnämnda arbete vill tyda derhän, att Riksdagen skulle hafva ansett denna lagstiftning vara af beskaffenhet att böra af Konung och Riksdag gemensamt ordnas, ber jag få uppläsa Riksdagens skrifvelse i ämnet, hvaraf herrarne skola finna, hur saken i verkligheten förhåller sig. Efter en ganska vidlyftig motivering yttra Rikets Ständer: "Slutligen få Rikets Ständer underdånigst anhålla, att Eders Kongl. Maj:t i nåder täcktes i enlighet med bifogade förslag låta utfärda författning till allmän efterrättelse" etc. Riksdagen har således begärt, att Kongl. Maj:t i enlighet med det då framlagda förslaget skulle låta utfärda en författning. Finnes väl något i dessa ordalag, som tyder på att Riksdagen ansett denna lagstiftningsfråga vara af den beskaffenhet, att den bör af båda statsmakterna ordnas? Kan man finna ett ord i denna Rikets Ständers anhållan, som tyder på något sådant, ja, då tillstår jag, att jag har svårt att fatta klara ordalag och deras betydelse. Det är ju gifvet, att om Riksdagen i en skrifvelse till Kongl. Maj:t vill låta påskina att det är en fråga, öfver hvilken båda statsmakterna ega att besluta, så säger Riksdagen alltid, att Riksdagen *för sin del* beslutat det eller det och begär att Kongl. Maj:t skall godkänna hvad Riksdagen sålunda beslutat. Men här begär Riksdagen helt enkelt, att Kongl. Maj:t på grund af ett af Riksdagen ut-

arbetadt förslag skall låta utfärda en författning, hvilket är något helt annat än hvad författaren här uppgifvit.

Jag vill nu öfvergå till Utskottets betänkande. Efter att hafva redogjort för de olika behandlingssätt denna fråga vid olika tillfällen undergått, refererar Utskottet slutligen hufvudsumman af dessa behandlingssätt och angifver gauska riktigt, att frågan om afgifternas belopp vid tvenne tillfällen behandlats och afgjorts såsom en bevillningsfråga.

Men då Utskottet sedermera säger, "att deremot frågan, huru vida någon del af berörda nya utgifter skulle ingå till statsverket eller icke, vid riksdagen 1853—1854 ansetts af Rikets Ständer afgjord genom tre stånds sammanstående beslut", så är detta en uppgift, som jag med lika goda skäl skulle kunna säga vara oriktig.

För att bedöma detta är det nödvändigt att återföra i minnet, huru det tillgick vid detta besluts fattande.

Särskilda Utskottet framlade ett lagförslag, och i den paragraferi, som rörde fördelningen, hemställde Utskottet, att $\frac{1}{10}$ af dessa afgifter skulle ingå till statsverket. Detta förslag underkändes dock just i fråga om den del af brännvinsförsäljningsmedlen, som skulle ingå till statsverket, först af 2:ne stånd och sedermera af det tredje, hvar emot bondeståndet afslog hela förslaget och för sin del beslöt, att hela den gamla författningen af år 1851 skulle fortfarande gälla till efterrättelse.

Då Utskottet sedermera framställde voteringsproposition om afgiftsbeloppens användande, frånträdde Bondeståndet sitt beslut om bibehållande af den gamla författningen, utan att i detta beslut finnes en tillstymmelse till att Bondeståndet för sin del särskildt höll på, att en del af dessa afgifter skulle ingå till statsverket. Ergo måste man tolka detta såsom ett godkännande i indirekt form, och sålunda hafva alla fyra stånden godkänt brännvinsförsäljningsmedlens fördelning emellan kommunerna, och icke något enda stånd har hållit på, att någon del af afgifterna skulle ingå till statsverket.

Det prejudikat, på hvilket Utskottet i detta fall stödt sin åsigt, är sålunda i detta fall alldeles betydelselöst.

Då vi i måndags behandlade voteringspropositionen rörande afskrifvandet af grundskatter och rotering, hörde vi tvistiga meningar uttalas om, huru vida Riksdagen på den gemensamma voteringsväg skulle ega afgöra sådana frågor eller icke, och detta på den grund, att dessa skatter voro sådana statens ordinarie inkomster, hvaröfver dylika gemensamma voteringar icke finge ega rum.

I fråga om denna afgift kan först och främst icke någon tvekan uppstå, af hvad natur den är. Den har alltid afgjorts och behandlats såsom bevillningsfråga, och man kan omöjligt med stöd af grundlagen hänföra den till någon annan natur. Då den förut och äfven i år behandlats såsom bevillningsfråga, kan den aldrig anses tillhöra statens ordinarie inkomster och icke heller kan den vara en sådan afgift, som faller inom området för Konungens ekonomiska lagstiftning och som kännetecknas af att vara afgifter för gemensamma inrättningar till enskild nytta och bekvämlighet. Om det oaktadt Riksdagen under

I fråga om Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande föreslagen ändring af § 24 i gällande brännvinsförsäljningslag.

(Forts.)

I fråga om
Kamrarnes
skuljaktiga
beslut
rörande före-
slagen än-
dring af § 24
i gällande
bränvins-
försäljnings-
lag.
(Forts.)

det äldre statskicket någonsin hyst tvekan om denna afgifts natur, vågar jag påstå, att denna ovisshet numera bör helt och hållet hafva försvunnit i och med införandet af tillägget i 57 § Regeringsformen under 1865 års riksdag. Ty såsom bekant fans icke förut något stadgande i grundlagen om, huru så kallade kommunalafgifter skulle beslutas och utgå, men efter införandet af detta tillägg i Regeringsformen är det alldeles tydligt och klart, huru frågan om kommunalafgifter och särskildt sådana skatter och afgifter, som Riksdagen för sin del beslutar, skola behandlas. Det är alldeles tydligt och klart, att det här gäller en bevillningsfråga och icke något annat. Tvisten gäller också egentligen endast, huru vida fördelningen af dessa afgifter skall kunna afgöras på sätt 65 § Riksdagsordningen föreskrifver.

Utskottet säger här, att den fördelning, som nu är i fråga, icke kan beröra statsregleringen, och att, om den skulle göra detta, Bevillnings-Utskottet icke kunnat vara rätta forum att framlägga voteringsproposition i frågan. Detta är alldeles riktigt, men jag vågar dock först och främst ifrågasätta, om vi icke kunna anse att Riksdagen, på grund af 62 § Regeringsformen, sedan t. ex. statens behof blifvit pröfvade, helt och hållet utom Riksdagen åtagit sig denna särskilda skatt och direkt, utan att låta den ingå i statsregleringen, anvisat densamma till sina särskilda ändamål, på samma sätt som Riksdagen gjort med kurhusafgiften och ungefär på samma sätt som med folkskolemedlen.

Nu vet jag visserligen att, äfven om man är villig att medgifva detta, kommer man ändock att säga, att detta icke står i något samband med voteringsfrågan och de paragrafer som röra denna, samt att det icke står att man på det sättet skall afgöra dylika frågor. Men om Riksdagen var i sin goda rätt att på det sättet fatta beslut, och det förefinnes en verklig brist i grundlagens föreskrifter, huru i sådana abnorma fall skall förfaras, så synes det mig dock riktigare, att man fäster sig vid frågans tillkomst och hela dess natur och på grund deraf afgör densamma, än att stänga vägen för frågans afgörande på det sätt, som vore det enda rigtiga. Men utan att allt för strängt hålla på denna tolkning, vågar jag i motsats mot Utskottet säga, att fördelningen, så länge den endast berör kommunerna, landstingen och hushållningssällskapen, kan beröra grunderna för denna bevillning och tillämpningen af dessa grunder. Utskottet har varit visst på, att hvar-ken grunderna eller tillämpningen af grunderna här skulle beröras, men jag tror att Utskottet skall hafva ganska svårt att bevisa denna sats, och jag tror att till denna bevillnings grunder måste man hänföra hvarje stadgande, som på ett eller annat sätt kan hafva den inverkan på någon art af bevillningen, att bevillningens sammanlagda belopp genom de bestämmelser, som äro i fråga, kan blifva större eller mindre. Om så är, att alla dessa bestämmelser måste hänföras till grunderna eller tillämpningen deraf, förefaller det mig gifvet att, då efter Andra Kamrarnes beslut man t. ex. tager från Stockholms stad flera hundra tusen kronor, också denna förändring har den inverkan på den sammanlagda afgiften, att lätteligen bränvinsförsäljningen i Stockholm skulle sjunka derigenom att kommunens intresse för

en utsträckt försäljning minskades. Så skulle man t. ex. till följd deraf kunna inskränka krogarnes antal eller lägga andra hinder i vägen för den fria rörelsens utveckling etc. Detta åter måste leda dertill, att försäljningsavgifterna blifva mindre, och deraf är fullt tydligt, att denna 24 § innefattar bestämmelser, som röra grunderna för bevillningen.

Öfvergår man nu till den viktigaste bestämmelsen i Andra Kammarrens beslut, den bestämmelse som stadgar, att en viss del skall ingå till statsverket, torde, om man närmare betraktar saken, alla de tvifvel, som hittills hysts om huru vida föreskrifterna i 71 § Regeringsformen eller 65 § Riksdagsordningen skola gälla, vika, då man gifver sig in på sista delen af Utskottets anförande. Utskottet säger: "Icke heller kan man påyrka gemensam votering på den grund, att ett indragande till statsverket af en del utaf bränvinsförsäljningsmedlen skulle inverka på statsregleringen." Detta är fullkomligt riktigt. Men då Utskottet påstår, att denna förändring icke kan hafva någon inverkan på "bevillningens fördelning till utgörande", är detta en sats, som jag tror vara temligen problematisk. 71 § Regeringsformen preciserar nemligen närmare de beslut rörande bevillningen, som böra blifva föremål för gemensam votering, och der heter det i slutet "eller bevillningens fördelning till utgörande". Utskottet har påstått, att denna afgift till staten icke inverkar på bevillningens fördelning till utgörande. Om nu denna del kan beräknas till ungefär 300,000 kronor, och Riksdagen beslutar, att denna art af bevillningen skall ingå till statsverket, blir det en gifven följd, att Riksdagen både kan och bör sänka en annan art af bevillningen, t. ex. en tullsats eller en stämpelsats, och då bör ju frågan afgöras genom gemensam votering, derest Kammarne stannat i olika beslut. Jag kan icke fatta, huru en motsatt åsigt ens kan söka göra sig gällande.

Det kunde vara åtskilligt mera att säga om denna sak, så vidt dermed kunde vinnas något resultat. Men då Första Kammarren redan godkänt Utskottets hemställan, lönar det naturligtvis icke mödan att härmed längre upptaga Kammarrens tid. Då en återremiss af detta betänkande nu icke kan löna sig, och det är alldeles nödvändigt att på ett eller annat sätt uttrycka, huru vida man gillar den af Utskottet begagnade motiveringen eller icke, tror jag det vara lämpligast föreslå att Kammarren, utan att gilla Utskottets motivering, lägger denna anmälan till handlingarne, och anhåller jag om proposition på detta mitt yrkande.

I detta anförande instämde Herrar *Assarson*, *Andersson* i Intagan, *J. P. Nilsson*, *Hellgrén* och *Bergström*.

Vidare yttrade

Herr Rydin: Jag tänkte icke att efter den uppmärksamhet, hvarmed detta föredrag blifvit åhörtd, närmare ingå i bemötande af det samma; men jag finner mig dock böra lemna en upplysning med anledning af det påstående, talaren gjort, att jag skulle i min afhandling: Svenska Riksdagen II: 1 sid. 144 haft en oriktig uppgift. Dervid

I fråga om Kammarrens skiljaktiga beslut rörande förslagen ändring af § 24 i gällande bränvinsförsäljningslag.
(Forts.)

*I fråga om
Kamrarnes
skiljaktiga
beslut
rörande före-
slagen än-
dring af § 24
i gällande
bränvins-
försäljnings-
lag.*

(Forts.)

har det händt talaren, att han origtigt citerat, och vid uppläsandet af hvad jag skrifvit just glömt ut det som borde citeras, om afsigtligt, lemnar jag derhän, för att hans citat skulle blifva bevisande för hans sak. Han påstod att jag hade orätt deri att jag sagt: "att det första förslag till bränvinsförsäljningslag, som Riksdagen afgaf vid 1853—1854 års riksdag, blef behandladt såsom en lagfråga. (Jfr ingressen till Kongl. förordningen den 18 Januari 1855). Talaren omnämner icke att jag citerat ingressen till Kongl. förordningen den 18 Januari 1855, hvilket tydligen afsåg den behandling förslaget erhöll af Kongl. Maj:t. Detta yttrande afsåg ju ej den behandling, som *Utskottets* förslag erhöll vid riksdagen, utan den behandling, som *Riksdagens* förslag erhöll af Kongl. Maj:t, och att det då behandlades såsom en lagfråga, och ej såsom beskattningsfråga. Talarens yttrande är så mycket mer förvånande, som jag i afd. 2 sid. 130 och följande gjort närmare reda för behandlingen af sjelfva frågan vid riksdagen 1853—1854 och de olika meningar, som då yttrades om denna afgifts natur. Jag vill särskildt fästa uppmärksamheten derpå, att i del. 2 sid. 130 har jag närmare förklarat och utvecklat hvad som står i del. 1. Jag säger der: Vi hafva på ofvan anfördt ställe fäst uppmärksamheten på ingressen till Kongl. förordningen den 18 Januari 1855. Deraf framgår, huruledes Kongl. Maj:t, utan att, såsom förhållandet är med ingressen till Kongl. förordningen den 18 Januari 1855 angående bränvinstillverkning, något nämna om beskattningen, begagnat samma ordalag, som pläga användas då Konungen emottagit Riksdagens förslag i lagstiftningsfrågor af blandad ekonomisk och allmän civil- eller kriminallags natur: "efter det Rikets Ständer till oss afgifvit underdånigt förslag och Vi med anledning deraf inhemtat Högsta Domstolens underdåniga utlåtande, hafve Vi, med upphäfvande af förut befintliga stadganden rörande handel med bränvin" etc. "funnit godt angående detta ämne i nåder förordna" etc. Kongl. Maj:t lär icke inhemta Högsta Domstolens utlåtande i afseende å hvad som rör kommunallag eller allmän bevillning. Derefter säger jag i afhandlingen, att "Rikets Ständer i sin skrifvelse angående vilkoren för bränvinsförsäljning ej med ett ord omnämna, att den för kommunala behof bestämda bränvinsförsäljningsafgiften blifvit såsom bevillning åtagen."

Vidare vill jag blott läsa upp det argument jag i min afhandling begagnat för att visa att detta icke är bevillning: "Denna skatt, som hvarken blifvit såsom bevillning åtagen ej heller med afsende å tiden för utgörandet rättade sig efter föreskriften för bevillnings utgörande, kunde således ej betraktas såsom en bevillning, helst densamma, som hvarken tillhör Stats- eller Riksgäldsverket, utan till hela sitt belopp anslogs till kommunala behof, derjente saknade den våra s. k. bevillningar tillhörande karakter att antingen enligt Regeringsformen §§ 59, 62 utgöra en tillgång till att fylla hvad staten kan tarfva utöver de ordinarie inkomsterna, eller ock att enligt Regeringsformen § 66 bereda de medel, som för betalande af den rikets gäld, som Riksgäldskontoret ombesörjer, oundgängliga finnas." Det är helt enkelt därför att denna afgift hvarken blifvit såsom bevillning åtagen, ej

heller för en viss statsregleringsperiod bestämd, ej heller anslagen till statsverkets behof, som densamma ej kan till bevilning hänföras.

Dessa äro de skäl, jag i detta hänseende anført. Jag skall icke vidare yttra mig i frågan.

Herr E. G. Boström: Jag har icke begärt ordet för att ingå i någon vederläggning af hvad nyss blifvit af Herr Olof Jonsson yttradt; Utskottet har så fullständigt framlagt så väl skälen för sin nu gjorda hemställan som och huruledes dessa frågor hittills blifvit behandlade, så att hvar och en torde med ledning deraf kunna bilda sig ett om-döme. Jag har endast begärt ordet för att yttra mig med anledning af hans yrkande, att Kammaren måtte utan att gilla Utskottets motivering lägga betänkandet till handlingarne. Utskottet har förklarar att frågan förfallit, och Herr Olof Jonsson har likaledes yrkat att den må förfalla, men med ogillande af motiveringen. Således är ju alldeles gifvet, att han måst ega andra skäl för sitt yrkande, men så vidt jag hörde, framlade han icke något enda, utan sökte tvärt om vindicera, att gemensam votering borde ega rum. Då är det ju en besynnerlig inkonsequens att ogilla motiveringen men gilla slutet utan att därför framlägga någon annan motivering. Jag yrkar att betänkandet måtte *sans phrases* läggas till handlingarne.

I fråga om Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande förelagen ändring af § 24 i gällande brännvins-försäljningslag.
(Forts.)

Herr Sv. Nilsson: Det är väl klart, att man icke kan komma till något sådant resultat, som Kammaren önskar, i den föreliggande frågan. Något annat yrkande, än det som framstälts af Herr Olof Jonsson, anser jag för min del icke heller för närvarande kunna framställas, och då jag hyser samma åsichter som han, ber jag att till alla delar få instämma med honom. Jag hade verkligen icke kunnat föreställa mig, att det skulle kunna anses annorlunda än som fullkomligt tydligt och klart, att denna fråga är en ren bevillningsfråga, och såsom sådan kunde jag ej annat än betrakta den, då jag framstälde mitt förslag till Riksdagen. Om jag kunnat ana, att någon tvekan emot gemensam votering skulle uppstå, skulle nog förslaget blifvit sådant, att alla tveksamheter i detta fall skulle varit undanröjda. Att frågan om gemensam votering är fallen vid denna riksdag är ju tydligt, men den skall helt säkert återkomma vid en annan riksdag i sådan form, att den då skall få en helt annan utgång. Då Kammaren icke har något annat sätt att gå till väga för att uttala sin mening i frågan, än den Herr Olof Jonsson föreslagit, anhåller jag att få förena mig med honom, och hoppas att Kammaren skall biträda hans yrkande.

Härmed var öfverläggningen slutad. Efter af Herr Talmannen gifna propositioner på de yrkanden, som derunder förekommit, beslöt Kammaren att, utan gillande af den i föreliggande memorial anförda motivering, lägga memorialet till handlingarne.

§ 3.

Härefter företogs till handläggning Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 6, angående stämpelafgiften.

Punkterna 1—5.

Biföllos.

Punkten 6.

Lades till handlingarne.

Punkterna 7 och 8.

Biföllos.

Punkten 9.

Lades till handlingarne.

Punkten 10.

Herr *J. Wedberg* hade i en inom Andra Kammaren väckt motion föreslagit, att aktiebolag, med ändamål allenast att inköpa och besitta stadsfastighet för beredande af bostäder åt aktieegarne, måtte befrias från erläggande af den i nu gällande stämpelförordning för aktiebolag, som icke drifver bankrörelse, stadgade högre stämpelafgift vid lagfarande af köpehandling rörande fastighet, men hemställde Utskottet i förevarande punkt, att berörde motion icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Sedan denna Utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr *Wedberg*: Då jag förnummit, att Första Kammaren redan godkänt Utskottets afstyrkande förslag, är frågan för denna riksdag således förfallen. Jag ber dock att under några minuter få upptaga Kammarens tid genom att något närmare än hvad som skett i motionen redogöra för frågan och hvad den egentligen gäller.

Till en början vill jag påpeka, att saken rör icke endast Stockholm utan jenväl det öfriga landet, ehuru det är naturligt, att uti den största staden de flesta bolagen skola finnas, hvarför jag ock närmast vill hålla mig till förhållandena i hufvudstaden.

Efter att under en följd af år byggnadsverksamheten varit obetydlig på samma gång som folkmängden ökades, uppstod, naturligt nog, för omkring ett tiotal år sedan här en stor bostadsbrist med följe af oerhördt stegrade hyror, tillgången på bostäder i synnerhet för den arbetande klassen motsvarade ingalunda behovet, flyttnings-tiderna företedde eländen, sådana att ingen annan än den som sett dem kan derom göra sig ett begrepp. För att erhålla åtminstone tak öfver hufvudet nödgades olika familjer tränga sig tillsammans i lägenheter, mången gång så små och usla, att de mera varit lämpliga till uthus än bostad för menniskor, och ofta fick kritstrecket på golfvet utgöra bestämmande gränsen för hvardera partens rättigheter. Mången med tillgång till hyrans betalande kunde ej erhålla bostad inom staden,

ehuru så väl kommunen som enskilde sökte göra hvad de kunde för att lindra svårigheterna. Ingenting hjälpte förr än i en lycklig stund tanken på bildande af bostadsbyggnadsföreningar uppstod och utvecklades till hufvudsaklig del genom arbetarne sjelfve samt inom kort antog betydlig utsträckning. Tomtpriset var då icke på långt när så högt som nu, hvarför det ock lät sig göra att med små men många tillskott kunna inköpa en sådan samt börja en byggnad, tack vare tillgång på byggnadskapital genom ett för dylika ändamål bildadt bankaktiebolag, som mot inteckningssäkerhet lemnar så väl byggnadskreditiv, att lyftas i mån af arbetets fortgång, som amorteringslån sedan byggnaden är färdig.

Föreningarne tilltogo så betydligt, att år 1881 deras antal uppgick till omkring ett femtiotal med öfver åtta tusen medlemmar samt fast egendom i värde till närmare 6 millioner — några officiella uppgifter kan jag ej åberopa, men tror att dessa siffror nu 1884 äro nära nog fördubblade. Lägenheterna i dessa hus utgöras vanligen af 1, 2 högst 4 rum och kök.

Sedan denna byggnadsverksamhet antagit så storartade dimensioner, sannolikt en bland de största i vårt land af ekonomisk beskaffenhet, utvisande hvad enighet förmår åstadkomma äfven med små tillgångar, började tänkande män finna, att den grund, hvarpå föreningarne voro byggda, kunde i framtiden medföra vådor för delegarnes säkra besittningsrätt af sina lägenheter, då lagstiftningen nu icke medgaf inteckning särskildt för hvarje lägenhet. Dessa farhågor framkommo äfven till Riksdagen i form af motioner, väckta 1881 af ledamoten på främste stockholmsbänken och 1882 af representanten här framför mig i syfte att genom en särskild lag åstadkomma trygghet för delegarne i bostadsföreningar. Den 26 April 1882 aflät Riksdagen med anledning af sistnämnde motion en skrivelse till Kongl. Maj:t. Skrifvelsen innehar N:o 31 och innehåller mycket, hvaraf jag dock icke vill uppläsa mer än ett par punkter, nemligen: "En sådan företeelse, som dessa sig allt mera utvecklande bostadsföreningar, vore förtjent af lagstiftarens uppmärksamhet, och saken vore af synnerlig vikt icke blott för redan existerande dylika företag, utan äfven med hänsyn dertill, att, om samegendom af ifrågavarande slag blefve på ett förståndigt sätt genom lag reglerad, en sådan lag innebure uppmuntran till nya företag i enahanda riktning" — och i slutet af samma skrivelse säges vidare: "De förhållanden, som sålunda anförts, har Riksdagen funnit särdeles behjertansvärda. Bostadsföreningarne fylla ett behof, som förnämligast i stora städer är synnerligen kämbart, nemligen att för äfven andra än de mera bemedlade på associationens väg underlätta förvärfvandet och bibehållandet för sig och de sina af bestämda, efter familjens behof afpassade boningslägenheter, och sträfvandet i sådant syfte synes vara i enskildt hänseende allt för aktingsvärdt och i så enskildt som allmänt allt för välsignelsebringande, för att det icke skulle af lagstiftningen understödjas."

Innan Kongl. Maj:t hann besvara denna skrivelse och uppgöra något förslag i detta syfte, hade på enskild väg blifvit ifrågasatt att med tillhjälp af 1848 års förordning angående *aktiebolag* möjligen

fortare och lättare än genom särskild lag lösa frågan. — En bolagsordning uppgjordes i nämnda syfte och erhöll Kongl. Maj:ts stadfästelse. Efter denna bolagsordnings grund hafva sedermera flera bostadsaktiebolag blifvit stiftade — enligt Utskottets uppgift 14 under innevarande års första fjerdedel — och är bolagsordningens förnämsta stadgande, att hvarje lägenhet representerar en aktieserie äfvensom att en af aktieegarne vald styrelse har att å bolagets vägnar tala och svara i gemensamma angelägenheter.

Som det emellertid, tack vare redbarheten hos de män som stå i spetsen för de nuvarande bostadsföreningarna samt de jembörelsevis goda tiderna i förening med stigande egendomsvärden, hitintills gått väl och lugnt för dem alla i deras inbördes rättsförhållanden, så hafva högst få öfvergått till aktiebolag utan, ehuru uppmärksammade på faran ändock bibehållit sin gamla form, litande på ständigt samma goda tider, hvartill nu ock kommit hinder genom den högre stämpelafgiften, som vid ny lagfart af de stora och skuldbelastade egendomarne måste erläggas.

* Utskottet tror att min farhåga i detta hänseende skulle vara ogrundad, men så är det ej; den som likt mig på närmare håll under någon längre tid haft beröring med den arbetande klassen, torde kunna besanna detta förhållande, nemligen att en dylik utgift af ett eller annat tusental kronor spelar en ganska betydande rol, hvarvid äfven torde böra bemärkas, att dessa föreningar så nyligen redan lagfart sina egendomar och dervid naturligtvis betalt stämpelafgift, men skulle nu genom att öfvergå till aktiebolag nödgas på nytt lagfara och dervid betala dubbel afgift, således tillsammans tre gånger vanlig lagfartskostnad. Väl om Utskottet tagit detta i öfvervägande samt i hvad på det samma berott sökt förekomma de svårigheter, hvilka otvifvelaktigt förr eller senare komma att uppstå genom den nuvarande osäkerheten. Jag vet att inom Utskottet det förslag framstälts med anledning af motionen att tillstyrka Riksdagen besluta att, de "före 1883 års utgång bildade arbetarebostadsföreningar, hvilka inom 1885 års slut öfvergå till aktiebolag", skulle vid då nödig lagfart å sina egendomar endast erlægga den vanliga stämpelafgiften, 60 öre pr 100 kronor, och jag tror att antagandet häraf varit ett godt tillfälle visa genom handling, att Riksdagen vill understödja arbetare som sjelfva hålla sig uppe samt ett kraftigt gif akt! till dem att i tid vidtaga den nödvändiga åtgärden för eget betryggande — för staten är ju uppoffringen af ingen synnerlig betydighet. Hvad Utskottet säger om att jag begärt denna lindring "allenast" för bostadsaktiebolag och icke äfven för andra bolag, med uppgift till exempel att anskaffa billiga lifsmedel, så tillåter jag mig gemmåla att jag verkligen icke tänkt på dylika bolag, som ju kunna finnas utan *egna* bostäder, och för öfrigt läser väl Utskottet, hvilket ju har motionsrätt, icke behöft betrakta min motion såsom någon grundlag, hvilken endast får tolkas efter ordalydelsen.

Slutligen säger Utskottet, att äfven förmöget folk kunna komma att bilda bostadsaktiebolag, hvarpå ett exempel förekommit, dervid jag förmodar Utskottet menar det s. k. Blasieholmsbolaget, som har till hufvudsakligt syfte att försköna Stockholm. — Jag är i till-

fälle kunna upplysa, att detta bolag redan i December förra året lagfarit sin egendom och torde i öfrigt aldrig kunnat hänföras under samma kategori, som i min motion omnämnda arbetarebostadsaktiebolag; *några andra* har jag aldrig afsett.

Något yrkande har jag icke att framställa, då, som förut är sagdt, saken genom Första Kammarens beslut förfallit — jag har endast velat till protokollet få antecknad vad jag nu yttrat för att dermed söka visa, att min motion icke saknar betydelse samt må hända förtjent ett bättre öde.

I detta anförande instämde Herrar *Hedin, Lovén, Joh. Johansson* från Stockholm och *Abergsson*.

Herr Lönegren yttrade: Herr Wedbergs föreliggande motion har inom Bevillnings-Utskottet haft flere varma förspråkare, och var den under flera sammanträden föremål för en mycket liflig diskussion. Sedan Utskottet emellertid fått del af åtskilliga upplysningar angående bostadsföreningarne och deras verksamhet och förhållanden, ansåg pluraliteten inom Utskottet sig icke kunna tillstyrka bifall till motionen och dermed till förändring af ett stadgande i stämpelförordningen, som förra Riksdagen antog.

Nu gällande förordning angående stämpelafgiften föreskrifver, att köpeafhandling om fast egendom, på grund hvaraf lagfart sökes, skall beläggas med stämpel till belopp af sextio öre för hvarje fulla ett hundra kronor af egendomens värde eller inköpssumma, men att, om lagfart sökes af aktiebolag, stämpel skall erläggas till dubbelt belopp, eller en krona tjugu öre för hvarje ett hundra kronor. Derifrån har man dock gjort ett undantag för aktiebolag, som idka bankrörelse, detta af anledning att den grund, hvarifrån man utgick, då man höjde stämpelafgiften för aktiebolag, här saknades. Att nu för bostadsaktiebolagen föreslå en förändring i den allmänna bestämmelsen för aktiebolag, ansåg Utskottet så mycket mer olämpligt, som grunden för den förhöjda afgiften eger ganska god tillämplighet just på bostadsaktiebolag. Grunden för den högre stämpelafgiften är nemligen den, att man antager, att fast egendom i ett bolags hand mera sällan byter om egare, än fastighet i enskilde personers händer, och Utskottet ansåg för högst sannolikt att, om ett bostadsaktiebolag köpte en egendom, denna skulle komma att stanna i bolagets hand under en lång följd af år och så länge bolaget existerade. Men, mine herrar, allt detta hindrar icke, att aktierna säljas, transporteras och gå man och man emellan, och kan eganderätten till fastigheten sålunda flera gånger öfverflyttas, utan att någon lagfartskostnad därför af bolaget uttages. Detta skäl, som af annan ledamot af denna Kammare inom Utskottet framhölls, bör efter mitt förmenande vara afgörande för frågans bedömande.

I Utskottet framhölls vidare, att det finnes åtskilliga andra bolag, som bildats icke för att bereda delegarne någon pekuniär fördel, utan endast för allmänt gagn, och hvilka således hafva samma eller ännu bättre skäl för begäran om nedsättning uti ifrågavarande hänseende än bostadsaktiebolagen, så till exempel bolag för skolhus, arbetare-

föreningar, ångkök, badhus, tvättinrättningar, med mera; och anser jag verkligen, att det hade varit bättre, att Riksdagen i fjor icke antagit Kongl. Maj:ts förslag om dubbel stämpelafgift för aktiebolag än att år efter år medgifva undantag från det för bolagen nu gällande undantagsstadgande. Jag yrkar afslag å motionen och bifall till Utskottets hemställan.

Vidare anfördes ej. Kammaren biföll Utskottets hemställan.

Punkterna 11—13.

Biföllos.

§ 4.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets Utlåtande N:o 55, angående beviljande af anslag för en hamnanläggning vid Stora Rör på Öland.

§ 5.

Likaledes bifölls, efter skedd föredragning, Banko-Utskottets Memorial N:o 12, i anledning af gjord ansökning att å ett i Riksbanken deponerad penningebelopp, hvilket ej i behörig tid uttagits, bekomma ränta från förfallodagen intill dess medlen lyftades.

§ 6.

Föredrogs vidare Bevilnings-Utskottets Betänkande N:o 7, angående tullbeviljningen.

Punkten 1.

Lades $\frac{1}{2}$ till handlingarne.

Punkten 2.

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.*

I aflåten proposition hade Kongl. Maj:ts föreslagit Riksdagen, att från och med början af nästkommande år tullen å kaffe måtte nedsättas från 26 öre per kilogram till 20 öre per kilogram samt å kaffe, brändt, likasom å alla till kaffesurrogat användbara brända växter från 35 öre per kilogram till 30 öre per kilogram, hvarjemte uti en inom Andra Kammaren väckt motion, N:o 17, Herr *Carl Carlson* i Fridhem föreslagit, att tullen å kaffe måtte från 1885 års ingång nedsättas till 12 öre per kilogram.

Utskottet hade emellertid i förevarande punkt hemställt, att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Vid denna punkt voro fogade dels gemensam reservation af Herrar Friherre *Barnekow*, *Kockum*, *Wærn*, *Björnstjerna*, *A. Andersson* i

Intagan samt *Anders Svensson* i Lösen; dels ock särskilda reservationer af hvar och en af Herrar *Bennich*, *Dahl* och *Assarson*.

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

Efter det Utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Lovén: Statsverkets lyckliga finansiella ställning samt önskan att åstadkomma en skattelindring för de mindre bemedlade i vårt land har förmått regeringen att framlägga den proposition, vi nu gå att behandla. Jag skall dervid icke uppehålla mig vid de skäl för propositionen regeringen framlagt, ty de komma nog att framhållas af dem, som hafva bättre förmåga dertill än jag. Jag vill endast fästa mig vid de skäl, som förmått Utskottet att hemställa om afslag på Kongl. Maj:ts proposition. Hufvudmotivet härtill synes hos Utskottet hafva varit, att den skattelindring, man önskade åstadkomma, i sjelfva verket icke skulle komma de fattiga till del, utan att vinsten skulle stanna hos mellanhänderna, köpmännen. Det är verkligen egendomligt att detta utlåtande kommit fram just nu vid denna tidpunkt, då erfarenheten bland kaffehandlarne speciellt har visat, huru fullkomligt oriktig nämnda åsigt är. Vi veta, att i slutet af förlidet år och äfven i början af detta inträffade just inom denna branche förhållanden af märkligare art, än på många år egt rum, föranledda dels af minskad skörd i Brasilien och dels deraf, att en mängd förmögne personer bildade ett syndikat för inköp af de lager, som funnos, och drefvo kaffeprisen till en höjd, som icke var berättigad. Vårt land följde äfven till en början med denna spekulation, men den stannade snart, och det märkliga inträffade, att här i Sverige, och jag vågar påstå just hos sjelfva minuthandlarne, såldes kaffe till ett pris, som icke var högre än det, som af importörerne betalades på produktionsorten. Konkurrenten tvingade priset att hålla sig inom bestämda gränser. Minuthandlarne hos oss hade nemligen försett sig i god tid, och så länge det var möjligt att hålla priset nere, nöjde de sig med sin efter inköpspriset beräknade vinst, och det är ett faktum, att de af importörerne, åtminstone här på platsen, bjödos högre pris än det de togo i sina bodar. Detta finna herrarne naturligtvis besynnerligt, men det har sin grund i minuthandlarnes ansträngningar att söka icke blott bibehålla sina kunder utan äfven skaffa sig nya, som behöfva icke allenast det nu outhärliga kaffet, utan äfven andra artiklar. Detta — konkurrensen handlande emellan — är ett förhållande, som icke gäller städerna ensamt. Jag tror, att denna Kammares ledamöter från landsbygden hafva erfarenhet af, att der finnas icke för få handlande, snarare för många.

Vidare säger Utskottet, att vi hafva så dåliga tider. Det är ty värr sant, och jag kan ingalunda förneka detsamma, men när Utskottet vill såsom bevis deraf påstå, att den under första kvartalet af detta år inträffade minskning i importen af kaffe och socker har sin hufvudsakligaste grund i dessa dåliga tider, försäkrar jag herrarne, att detta är ett komplett misstag. Spekulationen var med förlidet års utgång för vårt land hvad kaffe beträffar tillfredsstäld och intog en afvaktande ställning, och detta var orsaken till den minskade im-

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

porten. Socker deremot såldes och utbjöds till alltjemt lägre pris. Under sådana förhållanden håller sig naturligtvis den kloke affärs-
mannen tillbaka och inskränker sig till att importera det minsta möj-
liga. Om spekulationen gjort sig verksam och gällande under de tre
första månaderna af året och vi under dem haft en högre import-
siffra än förhållandet nu är, skulle någon då velat påstå, att detta
vore ett bevis på en större välmåga inom landet? Den ifrågasatta
skattelindringen skall efter mitt förmenande komma konsumenten, och
således framför allt de mindre bemedlade, till godo. Man invänder
deremot, att den är så obetydlig, och man söker räkna ut, huru myc-
ket den skulle göra på hvarje individ. Men denna beräkning saknar
all betydelse, då skatteförmågan är så olika bland olika förmögen-
hetsklasser. Gör denna lindring endast 30, 40 eller 50 öre per in-
divid, skall jag vara glad öfver att med min röst kunna bidra till
att skaffa den fattige en sådan lindring. Den kommer visserligen icke
att visa sig i någon behållen inkomst eller förbättrad ställning för
honom, men kan möjligen vid något tillfälle göra lifvet litet dräg-
ligare. Det är på dessa skäl, och då den högre tullsatsen för när-
varande mycket väl kan undvaras, jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts
proposition.

Herr *Lundberg* instämde med Herr *Lovén*.

Herr *Andersson* i *Intagan* yttrade: *Bevillnings-Utskottet* har
med flit uppskjutit att framlägga sitt ifrågavarande betänkande förr
än i slutet af riksdagen, på det att *Utskottet* skulle hafva full känne-
dom om de anslagssummor, *Kamrarne* beviljat eller icke, och derefter
lämpa tullen å kaffe och andra artiklar. Nu har man visshet om,
att *Riksdagen* icke allenast afslagit en mängd af Kongl. Maj:t begärda
anslag, utan äfven nedsatt en hel del andra, och således borde tullen
å kaffe af större skäl än förut kunna nedsättas. Detta har *Bevillnings-
Utskottet* emellertid icke föreslagit, utan ansett att tullen borde bi-
behållas vid sitt nuvarande belopp, och såsom skäl härtill har *Ut-
skottet* anfört, att konjunkturerna nu äro sämre än vid riksdagens
början, och att rörelsen inom viktiga grenar af den inhemska industrien
gått tillbaka. Det kan nog vara sant, och jag erkänner fullkomligt
att ett sådant förhållande ganska mycket inverkar på konsumtionen.
Men jag tror dock icke att det kan vara skäl att neka till denna
nedsättning i kaffetullen, hvarom Kongl. Maj:t gjort framställning. Ty,
man må säga hvad man vill, en sådan nedsättning kommer likväl all-
tid den konsumerande allmänheten till godo, det må nu vara i större
eller mindre mån. Då dessutom statens finanser befinna sig i den
lyckliga ställning, att tullnedsättningen icke i ringaste mätto kan in-
verka på att få statsregleringen att gå i hop, är jag af den åsigt, att
man mycket väl kan bifalla Kongl. Maj:ts förslag. Enär antagligen
flere af *Kammarens* ledamöter, hvilka helt säkert kunna bjuda bättre
och mera talande skäl för Kongl. Maj:ts proposition, än jag gjort,
komma efter mig att yttra sig i saken, skall jag icke längre upptaga
Kammarens tid. Jag ber endast hos Herr *Talmannen* få anhålla om

proposition å afslag å Utskottets hemställan och bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

Häruti instämde Herrar *And. Bengtsson, Cöster* och *S. M. Olsson*.

Vidare anförde:

Herr C. Carlson: Jag har egentligen ämnat yttra mig vid 3:dje punkten af detta betänkande, men till följd af sammanhanget mellan denna punkt och den nu föreliggande, skall jag redan nu be att få säga några ord. Jag får dervid till en början nämna, att jag obehagligt öfverraskades af Utskottets förslag under punkterna 2—5. För kort tid sedan föreslogs och antogs äfven af Riksdagen, att en del rusdrycker icke skulle åsättas någon beskattning. Nu föreslår Utskottet, att den nuvarande skatten å kaffe och socker skall bibehållas. Jag kan icke finna annat än att detta är mycket inkonsequent. I det betänkande, som afgafs i fråga om föreslagen skatt å vissa rusdrycker, yttrades, att statskassans ställning vore så god, att en dylik beskattning icke erfordrades. Nu deremot, då det är fråga om en ringa nedsättning i tullen å kaffe, säger Utskottet, att det icke är rådligt att genom en dylik nedsättning minska statsverkets inkomster, emedan dessa under innevarande års första kvartal med närmare en million kronor understigit de för samma tid under sistlidet år influtna. Utskottets jemförelse i 5 punkten mellan artiklarne té och potatis är mindre lyckad. Skulle man kunna genom en nedsättning i tétullen åstadkomma en produktion i Sverige af denna vara, så vore det skäl att afskaffa hela tétullen. Men detta låter väl sig icke göra. Då vid 1882 års riksdag borttogs en obetydlig afgift å en vara, som begagnas till föda åt kreatur och hvaraf beredes bränvin, så torde det vara så mycket mera skäl att borttaga tull å en vara, som användes af menniskor såsom näringsmedel.

Ett förslag om delvis afskrifning af grundskatterna samt lindring i rustnings- och roteringsbördan har nyligen af Medkammaren blifvit afslaget, men det bör väl icke fälla modet på oss och hindra oss från att bevilja nedsättningar i fråga om de artiklar, som dervid kunna vara förtjenta af uppmärksamhet. För min del anser jag konsumtions-skatter lika obilliga som grundskatter, ty de drabba icke efter individens förmåga att betala dessa skatter. Då statskassans ställning nu är god, tycker jag att man mycket väl kan bifalla denna nedsättning. Jag har föreslagit denna nedsättning så pass stor som jag gjort, på det att de fattige måtte beredas tillfälle att någon gång, åtminstone vid högtidligare tillfällen, få bröd till sitt kaffe. Jag hoppas att herrarne så mycket hellre skola förena sig i mitt förslag, som vi, då vi ju snart återvända till våra kära hem, väl hellre se, att vi der mötas med tacksamhet och glädje, icke endast inom våra familjer, utan äfven af andra, än att skåda dystra anleten. Under förhoppning att jag vid tredje punkten måtte få tillstånd att begära proposition på bifall till min motion, ber jag att i denna punkt få yrka bifall till Utskottets förslag.

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

Herr Lönegren: Då jag inom Utskottet tillhört den fraktion, som yrkat på, att Kongl. Maj:ts proposition angående kaffetullen ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda, så ber jag att få i korthet angifva min ställning till frågan.

Säkerligen vill en hvar af oss vara med om att nedsätta tullavgiften för åtskilliga stora konsumtionsartiklar, som äro i tulltaxan upptagna, och derigenom bereda en lindring åt de mindre bemedlade i vårt land. Men jag tror, att man här vid lag bör gå mycket försigtigt till väga och noga pröfva, så vidt möjligt är, dels huru vida statsverkets tillstånd medgifver en sådan minskning i inkomster, och dels huru vida nedsättningen verkligen åstadkommer lindring för de mindre bemedlade, och att icke enda effekten af tullnedsättningen blir en minskning i statskassan.

Det är naturligtvis det stora öfverskottet i tulluppbörden under de senaste tvenne åren af 4 och 6 millioner kronor, som föranledt Kongl. Maj:t att föreslå Riksdagen att från och med början af nästkommande år tullen å kaffe måtte nedsättas från 26 till 20 öre per kilogram; och den Kongl. propositionen har i sin ordning framkallat åtskilliga motioner i samma syfte. För min del är jag öfvertygad om, att tulluppbörden icke skall under den närmaste framtiden hålla sig på samma höga siffra som under de senaste åren. Åtskilliga tecken tyda på en tillbakagång i detta hänseende, och jag tror att en hvar, som någorlunda känner ställningen i landet, skall medgifva att mitt antagande härutinnan är fullt befogadt. Våra stora näringsgrenar, jernhandteringen och trävarurörelsen, kämpa med mycket dåliga konjunkturer. Jordbrukets ställning är mycket tryckt, dels till följd af förra årets klena skörd, dels till följd af det låga priset i utlandet på landtbrukets förnämsta exportartikel. Dertill kommer att en annan hufvudnäring, nemligen sjöfarten, rederiäffärerna, för närvarande hafva sämre ställning och utsigter än kanske någonsin hittills. Detta måste obestriddligen verka derhän, att konsumtionen af sådana artiklar, som icke äro att hänföra till de för livets nödtorft oundgängliga, kommer att nedgå, hvilket naturligtvis måste inverka på tulluppbörden. Att under sådana förhållanden genom tullnedsättning minska statens inkomster, anser jag icke vara försigtigt, och skulle jag därför helst se, att tulltaxan vid denna riksdag lemnades alldeles orörd, åtminstone hvad kassaartiklarne angår, och att Riksdagen följaktligen icke antog Kongl. Maj:ts förslag om nedsättning i kaffetullen. Jag fruktar, att det eljest ej skall dröja länge, innan vi nödgas å nyo höja berörda tullavgift, och ofta förekommande växlingar i tullsatserna äro ingalunda välgörande; tvärtom mycket vanskliga för affärlifvet.

Hvad nu angår den artikel, för hvilken tullnedsättning blifvit föreslagen, nemligen kaffe, så är den utan gensägelse en af våra största förbrukningsartiklar, ty den ingår i hushållningen öfver allt i landet, och jag instämmer gerna på uttalandet, att denna artikel, som temligen allmänt anses hafva öfvergått från njutningsmedel till en lifsförnödenhetsvara, ej bör fördyras genom högre tull än som för statsbehofvens fyllande må anses nödig, men sammalunda är i än högre grad förhållandet med socker, hvilken artikel, enligt vetenskapsmäns

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

vittnesbörd vida mera än kaffet bör betraktas såsom ett lifsmedel; och om det ock måste medgifvas, att konsumtionen af denna vara är större hos de förmögnare samhällsklasserna, torde det dock ej kunna bestridas, att så väl den mindre bemedlade stadsbefolkningen som äfven vår allmoge (med undantag af några trakter i Norrland) i sin hushållning använder *mera* socker än kaffe. Inom dessa klasser förhåller sig, enligt de upplysningar jag från skilda delar af landet förskaffat mig, förbrukningen af kaffe till sockerkonsumtionen som 1 till 2 å 3; och då är det ju tydligt och klart, att en tullnedsättning på socker skulle verka ännu mer till fördel för de mindre bemedlade än en sådan på kaffe. Dervid är också att bemärka att tullnedsättningen på socker skall, till följd af den stora konkurrensen mellan in- och utländsk vara, genast komma konsumtionen till godo, hvilket deremot icke enligt min åsigt inträffar vid nedsättning af kaffetullen; vinsten *deraf* skulle till större delen stanna i detaljhandlarnes händer. Kaffe är, såsom bekant, underkastadt ständiga fluktuationer. Priset kan ena månaden vara 20 å 30 procent mera eller mindre än den föregående, och då ligger det i sakens natur, att tullafgiften å denna vara, som ej heller i allmänhet kan af köparen tillförlitligt bedömas, ej kan spela den rol som å socker. I förhållande till varans värde är också kaffetullen betydligt lägre än sockertullen; ty under det att tullen å kaffe, som under de senaste 50 åren aldrig nedgått till så lågt belopp som den nu föreslagna tullsatsen, utgör 15, 20 å 25 procent af värdet, beroende på sort och kvalitet, uppgå de nu för socker gällande tullsatserna till 60 å 70 procent af varuvärdet.

Anser emellertid Riksdagen, att statsverkets tillstånd medgifver en tullnedsättning, och anledningar dertill förefinnas onekligen uti de stora öferskotten från de tvenne sista åren, då bör efter min uppfattning tullen nedsättas både å socker och kaffe, då är det till största fördelen för de mindre bemedlade, att dessa båda artiklar få följas åt; och anser jag i sådant fall lämpligast, att den tilläggsbeskattning, som Riksdagen 1879 åtog sig, nu afskaffas och tullsatserna för kaffe och socker bestämmas till belopp per kilogram motsvarande de afgifter per skålpund, som vid 1879 års början voro gällande.

För närvarande yrkar jag afslag på den Kongl. propositionen.

Herr Statsrådet Themptander: Jag kan icke underlåta att med några ord yttra mig om den motivering, hvarpå Utskottet grundat sitt afstyrkande af Kongl. Maj:ts förevarande proposition. Det första skälet, som då möter mig, är Utskottets uttalade tvifvelsmål, huru vida verkligen den föreslagna tullnedsättningen å kaffe skulle bereda någon nämnvärd skattelindring åt de mindre bemedlade klasserna. För min del är jag fullt öfvertygad om, att det är konsumenterna, som alltid få betala så väl tullen som för öfrigt alla andra omkostnader, som hvila på en vara, och att en höjning eller sänkning af dessa omkostnader kommer att inverka på varans pris så väl en gros-priset som sedermera i sin ordning på detaljpriset, och jag ber, mine herrar, härvid få fästa uppmärksamheten derpå, att den nedsättning, som här blifvit ifrågasatt, icke är någon obetydlighet. Man har nemligen före-

Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)

slagit en nedsättning af 6 öre per kilogram eller från 26 till 20 öre; således i det närmaste 25 procent af hittills varande tullsats. Det är ju bekant att, om man höjer en tullsats, så verkar det en stegring i priset på varan, som är högre än hvad som motsvarar sjelfva tullförhöjningen, beroende derpå, att köpmannen, importören och detaljhandlaren beräkna ränta och provision för alla utlägg de haft på varan och således äfven på den högre tullsatsen. Till följd deraf bör äfven en nedsättning i tullsatsen verka i någon mån större nedsättning i varupriset än som betingas af sjelfva tullnedsättningen, detta dock alltid under förutsättning att varan tillhandahålles köparne under förhållanden, som regleras af konkurrensen. Det är emellertid med afseende å tillvaron af denna konkurrens, som Utskottet uttalat sina tvifvelsmål. Utskottet tror, att i synnerhet på landsbygden en sådan täflan mellan de säljande icke eger rum. Ja, att man icke vågar bestrida att konkurrens finnes i städer, köpingar och på många andra centralt belägna punkter, vid jernvägsstationer och dylikt, det finner jag då icke underligt, men då man bestrider, att konkurrensen gör sig synnerligen gällande på landsbygden, så får jag erkänna, att jag derutinnan är af motsatt mening, ty först och främst vill väl ingen förneka att en stor del af landsbygdens invånare hemtar sina förnödenheter just från städer, köpingar och andra platser, som utgöra centralpunkter för ortens rörelse: och gå vi till andra delar af landet, torde herrarne väl hafva sig bekant, att landthandlandena äro ganska talrika och att afstånden mellan handelsbodarne i allmänhet icke äro synnerligen stora. Ett annat förhållande gör sig äfven gällande, och det är, att man på landsbygden icke är så rädd för de längre afstånden utan gerna går förbi den närmast boende handelsmannens dörr, om man vet, att man i en längre bort belägen bod kan skaffa sig varan för billigare pris. Det kan ju hända, att det finnes trakter i vårt land, der förhållandena icke äro sådana och konkurrens emellan flera handlande icke eger rum, men det vågar jag bestrida, att detta förhållande på landsbygden är *det allmänna* eller åtminstone så allmänt, att man bör taga en afgörande hänsyn dertill vid tullagstiftningen.

Såsom ett andra skäl att afslå Kongl. Maj:ts proposition har Utskottet angifvit, att, sedan denna proposition afgafs förändrade förhållanden inträffat, på grund af hvilka man numera kan ifrågasätta lämpligheten af den föreslagna tullnedsättningen å kaffe. Jag her dock få fästa uppmärksamheten på, att äfven omständigheter tillkommit, hvilka enligt min tanke utgöra ytterligare skäl för att bifallla den af Kongl. Maj:t föreslagna tullnedsättningen, och det är den betydliga nedsättning i utgiftsbudgeten, som Riksdagen beslutat, sedan Kongl. Maj:t afgaf sin proposition. Dessa nedsättningar äro icke någon småsak. De uppgå efter mina beräkningar till öfver en million kronor, med hvilket belopp man således har att öka det redan förut icke obetydliga öfverskott, som enligt Kongl. Maj:ts proposition förefans. Utskottet har emellertid, såsom den siste talaren närmare antydde, ansett att de förändrade omständigheterna innefattas i de tryckta konjunkturer, som under senaste tiden inträdt, och säger att införsel af

kaffe och socker under innevarande års tre första månader minskats samt att tulluppbörden samt uppbörden af brännvins- och jernvägs- trafikmedel nedgått i förhållande till föregående år med ungefär en million kronor.

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

Ja, det är sant; men jag ber att få fästa uppmärksamheten derå, att vi för det närvarande sysselsätta oss med statsregleringen, icke för innevarande år, utan för det nästkommande, och att det icke kan vara möjligt att nu på förhand beräkna huru konjunkturerna under nästa år komma att gestalta sig. Skulle förhållandet blifva sådant, hvilket ju är möjligt, att innevarande år kommer att förete en minskad import, så är det ju sannolikt att nästföljande året i stället kommer att visa en stegrad import. För öfrigt, när man anställer dessa jemförelser emellan det ena och det andra årets inkomster, så jemför man de närvarande förhållandena med den faktiska uppbörden under förlidet år, men icke med den i staten *beräknade* inkomsten, och vi böra dock komma i håg, att den faktiska tulluppbörden förlidet år uppgick till 33,500,000 kronor och betydligt öfversteg den i riksstaten beräknade. Nu är för innevarande år tulluppbörden beräknad till 28,500,000 kronor och den faktiska tulluppbörden i år kan således nedgå med icke mindre än 5,000,000 kronor under fjorårets, utan att verka störande på budgeten. På samma sätt är i Kongl. Maj:ts förslag tulluppbörden för nästa år beräknad att uppgå till 29,000,000 kronor eller till 4,500,000 kronor lägre belopp, än det, hvartill den faktiska tulluppbörden i fjor uppgick. Här håller jag i min hand en förteckning på tulluppbörden för hvarje år från och med år 1825 till och med förlidet år. Denna förteckning erbjuder en mycket tillfredsställande bild af den betydliga tillväxt, som tulluppbörden vunnit. Jag säger med flit *tillfredsställande*, ty ingen lärer väl kunna bestrida, att denna tillväxt är ett uttryck af landets stigande utveckling och dess ökade skatteförmåga. Denna tabell förete, i stort taget, en fortgående tillväxt af tulluppbörden; men ser man efter huru den samma stält sig för de särskilda åren, så finner man visserligen att emellanåt förete det ena året en minskning i jemförelse med näst föregående år; men under alla nu nämnda år har det största tillbakagåendet i tulluppbörden inom vårt land egt rum under året 1877—1878, då den nedgick med 3,000,000 kronor. Det är den största minskningen som i vårt land någonsin gjort sig gällande. Då man nu tager i betraktande att beräkningarne i riksstaten äro uppgjorda efter belopp, vida understigande den faktiska tulluppbörden under de senare åren, så torde herrarne kunna finna, att man icke har anledning att antaga, att den försämring i konjunkturer, som möjligen under innevarande år kan komma att göra sig gällande, behöfver medföra någon rubbning i riksstaten. Hvad som deremot antagligen kan komma att inträffa, det är att man icke kan för innevarande år påräkna lika stort öfverskott, som under de senare åren.

Anledningen hvarföre Kongl. Maj:t ansett det vara sin pligt att för Riksdagen framlägga detta förslag till skattenedsättning, är att söka i tillkomsten af de senaste skatteförhöjningarna å åtskilliga kassa-artiklar vid 1879 års riksdag. Då förelåg ett oafvisligt behof att fylla

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

en uppkommen brist i föregående års statsreglering. Kongl. Maj:t föreslog att för afhjelpande af denna brist tullsatserna å vissa kassaartiklar skulle höjas. Detta beviljades af Riksdagen, som samtidigt dermed åtog sig en tilläggsbevillning. I mina ögon har därför denna förhöjning i tullsatser i viss mån haft samma karakter som den för 2 år sedan afskaffade tilläggsbevillningen, eller att vara en beskattning, som man åtagit sig för att fylla ett tillfälligt behof och hvilken man därför bör söka att få aflyftad i den mån statsverkets förbättrade ställning sådant medgifver. Jag minnes mycket väl från den diskussion, som vid 1879 års riksdag fördes angående förhöjningen i dessa tullsatser, huru obenägen man var därför i denna Kammare. Man insåg visserligen behövet att något måste göras för att fylla den befintliga bristen, men man klagade öfver att nödgas åtaga sig en beskattning, som man befarade skulle blifva permanent och som således icke skulle komma att aflyftas, då en gång förändrade förhållanden inträffade.

Att regeringen nu åter i främsta rummet föreslagit en nedsättning af tullen å kaffe, i stället för att låta förslaget omfatta artiklarna kaffe och socker gemensamt, har äfven sin grund i den inom denna Kammare vid nyssnämnda tillfälle ganska allmänt uttalade åsigten att kaffe vore en artikel, om hvars lindriga beskattning man framför allt borde vara angelägen. Förhållandet var då, att Kongl. Maj:t hade föreslagit en förhöjning i tullen å kaffe och socker med 1 öre per skålpund å hvardera slaget. Men Bevilnings-Utskottet och denna Kammare höjde tullen å socker till 2 öre per skålpund, hvaremot någon förhöjning i tullen å kaffe ansågs icke böra ega rum, emedan man fann denna artikel mindre väl lämpa sig för en förhöjd beskattning med hänsyn just till dess egenskap att utgöra en äfven för den mindre bemedlade outhärlig blifven vara. Den förhöjda beskattningen på kaffe blef emellertid genom gemensam votering bestämd. Jag antydde nyss att denna förhöjda tulls egenskap att hafva tillkommit under brydsamma förhållanden för statsverket innebure en maning att tillse, om icke en nedsättning i denna tull borde ske, när en förbättrad ställning för statsverket inträffat; och att denna förbättring redan inträdt, lærer väl icke kunna bestridas. Bästa beviset derpå är att, när vi några dagar härefter skola besluta om budgeten, så skall det visa sig, att vi, långt ifrån att hafva någon brist från föregående år att fylla, i stället skola kunna disponera öfver ett öfverskott, hvilket enligt Kongl. Maj:ts proposition beräknats till 1,800,000 kronor i rundt tal, men som, med anledning af de utaf Riksdagen vidtagna förändringar i utgiftsstaten torde komma att sluta på en summa af ungefär 2,900,000 kronor, derest man lemnar oförändrade de i statsverkspropositionen gjorda beräkningar af de särskilda inkomsttitlarna.

Men, mine herrar, statsverkets ställning är förbättrad äfven vida öfver hvad nyssnämnda öfverskott angifver, ty utom detta öfverskott, som Riksdagen nu har att disponera, när finansbetänkandet om några dagar kommer att föredragas, finnes äfven ett öfverskott från förra året, hvilket i statsrådsprotokollet blifvit kalkyleradt — ehuru icke taget i beräkning — till 5,200,000 kronor, ett belopp, som jag kan

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

försäkra icke är för högt, och hvilket öfverskott, såsom alldeles ovidrördt, finnes till nästa Riksdags disposition att användas i den budget, som då skall uppgöras. Då derföre Utskottet uttalat den farhåga, att den föreslagna nedsättningen möjligen torde blifva af kort varaktighet, ber jag att deremot få hänvisa till det förhållande, jag nyss nämnde, eller att till nästa Riksdags disposition föreligger ett öfverskott från föregående år af icke mindre än 5,200,000 kronor.

För öfrigt ber jag få säga att jag icke förstår det resonnement att man derföre, att man fruktar att i framtiden någon gång en ökad beskattning kan komma i fråga, skall anse sig förhindrad att för närvarande aflyfta en skatt, som icke är behöflig. Icke kan väl den omständigheten, att man i framtiden kan behöfva tillgripa ökad beskattning, behöfva göra hvarje skatt permanent. Erfarenheten gifver tillräckligt vid handen, att Riksdagen icke undandragit sig ökad beskattning, när förhållandena så fordrat, och jag är öfvertygad att denna benägenhet hos Riksdagen icke blir mindre, när man finner att en åtagen skatt upphäfves, när den icke vidare visar sig behöflig. Dessutom, frågar man för hvad ändamål skulle denna beskattning, som af regeringen anses umbärlig, komma att fortfara, hvad blir då svaret? Icke är det derföre att man behöfver den för att bestrida statsverkets beslutade utgifter, ty öfriga inkomster förslå i allt fall dertill och lemna öfverskott. Nej, syftmålet måste vara att ytterligare öka detta öfverskott och att derigenom kunna bereda en större afsättning till statsverkets grundfond, än Kongl. Maj:t föreslagit. Herrarne känna mycket väl det intresse, jag hyser för denna grundfonds förstärkande, hvarom jag flera gånger haft tillfälle att för Riksdagen framlägga förslag, och jag har äfven haft den glädjen att finna, att detta intresse delas af Riksdagen. Tack vare de senare årens lyckliga förhållanden med afseende å statsverkets ställning, har också en ganska betydande tillväxt på kort tid egt rum af statsverkets grundfond, till hvilken äfven denna Riksdag blir i tillfälle att göra en ganska afsevärd afsättning. Men, mine herrar, kan det väl vara skäl att bibehålla en beskattning, som eljest skulle kunna undvaras, endast derföre att man skulle vara i tillfälle att göra en ännu större afsättning till grundfonden, då erfarenheten visat, att man under normala förhållanden i alla fall är i tillfälle att göra så pass betydliga afsättningar till denna fonds förstärkande, som de senare åren gifvit vid handen, och hvarigenom man nu lyckats bringa densamma till ett belopp, som ganska mycket närmar sig det, som kan anses skäligt för att motsvara budgetens nuvarande omfattning?

Det är dessa af mig nu i korthet antydda skäl, som för regeringen gjort det till en pligt att framlägga ifrågavarande förslag; på Riksdagen såsom den skattebeviljande myndigheten ankommer det nu, huru vida den vill antaga förslaget eller om den anser att en beskattning, som regeringen anser umbärlig, bör fortfarande utgå.

Herr P. Persson i Isie: Den enormt stora summa, hvartill tullen uppgick i fjor, omkring trettio millioner kronor, är en indirekt personlig skatt, som drabbar den fattige så väl som den rike utan hän-

Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)

syn till inkomst eller förmåga att kunna betala denna skatt. När icke tulltjenstemännen äro skyldige att vara varukännare, så är tulltaxan så uppställd, att för hvarje varuartikel är utsatt ett bestämt belopp i tull utan hänsyn till kvaliteten, t. ex. Filthattar, alla slag; Kläden, alla slag etc. Ehuru det är en känd sak, att de flesta varor, som importerats, variera betydligt i pris allt efter varans kvalitet och att således priset kan för den ena sorten vara fyra till fem gånger högre än för den andra. Men då tullen för varan är lika utan afseende på kvaliteten, så blir det naturligtvis de mindre bemedlade som få betala relativt högre tull för hvad de behöfva. Detta kan väl icke anses för annat än orättvist.

Utskottet tyckes emellertid hafva gått ganska inkonseqvent till väga, om man jemför dess motivering i fråga om artikeln kaffe så väl som te. Under artikeln kaffe heter det i Utskottets motivering: "Då dessa omständigheter synas gifva stöd för det antagande, att ej blott den tillväxt i införseln af kaffe och socker, som allt sedan år 1879 årligen egt rum, innevarande år kommer att efterträdas af en ej obetydligt minskad import, utan äfven statsverkets inkomster komma att i sin helhet visa en nedåtgående tendens, vid hvilket förhållande den föreslagna tullnedsättningen näppeligen kan antagas blifva af någon större varaktighet, har Utskottet ansett det för närvarande icke vara tillrädligt att genom en nedsättning i tullen å ifrågavarande kassaartiklar minska statsverkets inkomster." Men i fråga om artikeln thé låter det helt annorlunda. I förbigående vill jag nämna, att det ser ut som om Utskottet skulle vilja lära svenska allmänheten att dricka te i stället för kaffe, hvilket väl dock svårigen lär lyckas. Man kan icke finna annat vid genomläsandet af Utskottets betänkande. I fråga om te heter det emellertid der på 14:de sidan: "Uppenbart torde vara, att hvarje finanstull bör anordnas så, att den lemna statsverket den största möjliga inkomst, och att sålunda en dylik tull, som i väsentlig mån hindrar införseln och förbrukningen af den artikel, hvarom fråga är, motverkar sitt eget ändamål." Är icke detta rena motsatsen mot hvad Utskottet säger under artikeln kaffe?

Efter den utförliga motivering för nedsättningen, som af Herr Finansministern nyss anförts, skall jag icke vidare uppehålla Kammaren, utan yrkar afslag å Utskottets betänkande och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Weckman: Ehuru äfven jag protesterar mot Utskottets antagande, att den föreslagna tullnedsättningen skulle stanna hos melanhänder, kan jag icke annat än instämma i det slut, hvartill Utskottet kommit. Enligt den erfarenhet jag har från min hembygd, utgör kaffebehovet för en arbetarefamilj 10 å 12 skålpund årligen, hvilket för familjen gör en besparing af 25 till 30 öre, en skattelindring, som jag icke kan tillmäta någon egentlig betydelse. När dertill de direkta skatterna tryckas af åtskilliga orättvisor, på hvilkas borttagande en stor del af landets jordbrukande befolkning förgäfves väntat i $\frac{3}{4}$:dels sekel, anser jag för min del det vara rättigare att först ordna de direkta skatterna på ett tillfredsställande sätt, innan man gör en

nedläggning på det indirekta skatteområdet. Kongl. Maj:ts proposition innehåller visserligen den rigtiga slutsatsen att, då kaffetullen höjdes för att fylla ett statens ändamål, den äfven bör nedsättas, när statens tillgångar sådant medgifva. Men då samtidigt med kaffetullen äfven höjdes sockertullen, så att denna nu utgör 70 procent af varans värde, under det kaffetullen utgör endast 20 till 25 procent, synes mig den nu ifrågasatta nedsättningen af kaffetullen icke vara så absolut nödvändig, att dermed icke kan dröjas ett år. På grund af dessa skäl yrkar jag afslag å Kongl. Maj:ts proposition och bifall till Utskottets förslag.

*Angående
nedläggning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

Herr vice Talmannen Ifvarsson: Då jag begärde ordet, var det hufvudsakligen för att föreslå, att nästföljande punkt måtte få behandlas i sammanhang med denna. Motionären, hvilkens förslag behandlas i tredje punkten, har nemligen yrkat en större nedsättning i kaffetullen än Kongl. Maj:t föreslagit, och om man nu vid andra punkten bifaller Kongl. Maj:ts proposition, inser jag ej, att Kammaren kan ens upptaga motionärens yrkande till pröfning. På sådant sätt torde man icke böra afklippa en motionärs förslag, och jag tror derföre, att motionen bör komma under öfverläggning på samma gång som Kongl. Maj:ts proposition. Jag hemställer således i främsta rummet, att nästföljande punkt må föredragas och behandlas i samband med den nu förevarande. Om Herr Talmannen behagar framställa proposition på detta mitt yrkande, och efter det Kammaren i det hänseendet fattat sitt beslut, skall jag anhålla att få fortsätta mitt yttrande i sjelfva saken.

Sedan, med bifall till denna framställning, jemväl *punkten 3*, innehållande hemställan, att Herr Carlsons ofvan berörda motion måtte af Riksdagen lemnas utan afseende, blifvit uppläst, erhöles ordet å nyo af

Herr vice Talmannen Ifvarsson, som yttrade: I afseende å en högre eller lägre kaffetull kunna naturligtvis skäl anföras både för och emot. De skäl, som tala mot, skulle väl vara först och främst den omständigheten, att man befarade, att, om kaffetullen nu sänktes, den må hända skulle behöfva åter höjas nästa år, hvarigenom icke något skulle vara vunnit för förbrukarne. Under sådana omständigheter skulle de lager, som nu finnas, icke kunna säljas till lägre pris, emedan handlandena måste hafva betaldt för den tull, de redan utlagt, och det gamla lagret skulle knappast vara slut, innan förhöjningen inträdde, och om i så fall ett nytt lager tages in till lägre pris, skulle kaffepriiset det oakadt icke sjunka, och i så fall skulle förbrukarne i allmänhet icke hafva någon synnerlig fördel af en nedsättning i tullen.

Det är åtminstone ett skäl, som jag kan tänka mig mot så väl Kongl. Maj:ts som motionärens förslag. En annan omständighet kunde vara den, att man tycker att kaffeförbrukningen är för öfverdrifven, och man derföre skulle vilja stäfja detta bruk, såsom varande ett missbruk. Äfven denna omständighet skulle kunna verka för bibehållandet af kaffetullen. Men då jag, hvad det förra skälet beträffar, föreställer mig, att, om en nedsättning i kaffetullen i år eger rum,

Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)

en förhöjning i densamma ej på många år torde ifrågakomma, anser jag det ej vara skäl att fästa så stort afseende på denna omständighet, som man annars skulle kunna göra; och hvad beträffar missbruket, tror jag icke att det skulle stärfjas genom en högre beskattning. I bådadera fallen tror jag således att man, under dessa förutsättningar, bör kunna bifalla Kongl. Maj:ts proposition. Men jag tror också att man ej bör gå längre för närvarande. Då nu Kongl. Maj:t framställt förslag i ämnet, och jag antager att tullsatsen, om den blir af varaktig beskaffenhet, skall inverka på kostnaden för dem, som begagna kaffet, och således på beskattningen, anser jag det vara billigt att antaga hvad Kongl. Maj:t föreslagit. Jag ställer mig således på deras sida, som yrkat bifall till Kongl. Maj:ts proposition, och jag gör det på de förutsättningar, jag nyss nämnt.

I detta anförande instämde Herrar *Joh. Jönsson, Magnus Andersson, Farup, L. J. Larsson, Joh. Johansson* från Stockholm, *Börjesson, J. Andersson* i Lysvik, *Smedberg, Boman, Norén, Mejenqvist, Björkman, Sv. Andersson* och *G. Eriksson*.

Herr Arwidsson anförde: Redan vid det tillfälle, då den ifrågavarande nådiga propositionen här i Kammaren föredrogs för att till Utskottet remitteras, begagnade jag detta för att tillkännagifva min åsigt i frågan, och jag gjorde det då temligen utförligt. De herrar, som härvid voro närvarande, torde möjligen ännu påminna sig hvad jag då hade att i ämnet anföra. Sedermera har frågan erhållit sin behöriga utredning i Utskottet, och der hafva de åsikter, som af mig uttalats, vunnit ett erkännande, som jag icke var säker om att de skulle der röna. Efter det lysande föredrag af Herr Finansministern, som vi nyss fått afhöra, och hvari han angaf skälen för den Kongl. propositionen, och efter de många instämmelser, som vid Herr vice Talmannens yttrande afgåfvos, måste jag dock befara, att den åsigt, jag då hyste och äfven fortfarande hyser, ej torde komma att af Kammaren, med bifall omfattas. Men då de betänkligheter, jag förut uttalat, icke genom hvad jag här hört, ej heller genom hvad jag inhemtat utaf de vid Utskottets betänkande fogade reservationerna blifvit häfda, anser jag pligten kräfva att ytterligare angifva de skäl, som för mig i saken varit bestämmande. Jag torde i detta hänseende så mycket hellre kunna fatta mig kort, som jag i allo delar de åsikter, som före mig en talare på norrköpingsbanken uttalade. Några omständigheter torde jag dock här få upptaga till belysning och bemötande.

Flere talare hafva påstått, att den yttrade farhågan, att en nedsättning i tullen på kaffe icke skulle komma att faktiskt medföra någon lindring i utgifterna för de mindre bemedlade, vore alldeles gripen ur luften och därför icke kunde förvaras. Jag vill i detta hänseende blott erinra, att om den af Kongl. Maj:t föreslagna nedsättningen från 26 till 20 öre per kilogram skulle blifva Riksdagens beslut, detta visserligen utgör en faktisk minskning i tullen af 2,5 öre på hvarje skålpund. Men ehuru jag betviflar att i alla delar af lan-

det, åtminstone der hvarest afståndet mellan landsbygden och städerna är stort, denna lindring skulle medföra den nedsättning i pris, som eljest skulle ega rum, och sålunda i verkligheten kommaför brukarne till godo, så vill jag likväl antaga att så kommer att ske der och hvar. Men jag tror dock att nedsättningen icke kommer att sträcka sig äfven till det halfva öre, som öfverskjuter de två, utan att till äfventyrs konsumenterna komma i åtnjutande af den lindring, som innefattas i ett nedsatt pris af 2 öre på hvarje skålpund. Huru mycket gör då detta för hvarje kaffeförbrukande individ i medeltal? Efter beräkningar, som blifvit mig meddelade och hvilkas riktighet jag ej har anledning att betviffa, förtär hvarje individ, som begagnar kaffe, en quantitet, varierande mellan 6 och 10 skålpund årligen. Detta är det vanliga förhållandet, ehuru det naturligtvis finnes många, som förbrukar ännu större quantitet, andra åter, som använda mindre.

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

Under antagande af en prisnedsättning af 2 öre per skålpund uppkommer härigenom en minskning i utgifter af 12 till 20 öre per individ. Nu kan man verkligen ifrågasätta, huru vida denna så jämförelsevis ringa besparing, hvilken jag, såsom jag tillförene antog, tror icke ens blifva en verklig besparing, utan allenast en minskad utgift, som möjligen blott användes till konsumtion af en större quantitet dylika eller andra varor, huru vida, säger jag, denna besparing, om den verkligen skulle komma att ega rum, kan vara värd en uppoffring af statsverkets inkomster, som är beräknad till minst 700,000 kronor om året och, derest förhållandena skulle blifva sådana som under de sista åren, komme att uppgå ända till 900,000 kronor. Här har visserligen blifvit af Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet anfördt och visadt, att statens tillgångar för närvarande äro stora och lemna ett betydligt öfverskott, och att således dess finansiella ställning är lysande. Det kan icke vara annat än högst glädjande för denna Kammare och för landet i sin helhet att erfara sådant, men icke bör man derföre, enligt min tanke, afstå så stora belopp som 700,000 eller 900,000 kronor, om det icke är absolut nödvändigt. Många behof förefinnas och många äro de kraf på statskassan, som af vederbörande Utskott uppgifvits för Kammaren att beaktas och tillgodoses, men hvilka kraf med hänsyn till de dermed förenade utgifterna icke kunnat tillfredsställas. Dessa behof skulle kunna tillgodoses i kanske icke ringa mån, derest detta belopp, som det nu är fråga att beröfva statsverket, fortfarande får komma detta till godo.

Jag har redan förut påpekat, att denna utgift äfven för de mindre bemedlade bör kännas så mycket mindre betungande, som man af den utredning, som föreligger i den förevarande propositionen, inhemtar huruledes för 30—40 år tillbaka, då befolkningens skatteförmåga var mindre än nu och då i synnerhet penningens värde var ojämförligt högre, man utan klagan och svårighet kunde bära en tull på kaffe, som motsvarade något öfver 23,5 öre per kilogram. Jag tror således för min del att den nuvarande tullen icke kan med skäl anses vara på något vis betungande. Jag har äfven förut fäst upp-

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

märksamheten på, huru litet en nedsättning af 2 öre per skålpund i sjelfva verket betyder, då man vet att genom fluktuationerna i sjelfva kaffemarknaden en stegring i pris af ända till 20 å 30 öre eller derutöfver per kilogram, inom kortare tid kan ega rum, och då sådana stegringar oakadt konsumtionen af kaffe blott obetydligt vexlat, så synes det verkligen besynerligt, om man skulle vilja påstå, att det låge något betungande deri att fortfarande utgöra dessa 2 öre per skålpund.

Utskottet har såsom ett ytterligare skäl, hvarför den Kongl. propositionen icke borde bifallas, meddelat en utredning öfver beloppet af åtskilliga statsverkets intrader under innevarande års första kvartal och dervid påpekat, att vissa inkomster och deribland äfven den af tullen visat sig vara i sjunkande. Deremot har Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet erinrat, att detta förhållande icke bevisade någonting i och för sig och att Kongl. Maj:t i sin proposition mycket noga beräknat inkomsterna från tullverket och att i allt fall den skatt, hvarom här är fråga, skall utgöras under det kommande året, då man ju icke kan veta, hurudan ställningen kan blifva. Detta sistnämnda är fullkomligt sant; men lika väl som ställningen då kan blifva god, lika väl kan den ock blifva dålig. Sådant allt beror på omständigheter, som det icke ligger i mensklig makt att reglera eller förutse.

Då jag är förvissad att Kammarrens ledamöter, utöfver hvad Utskottets eget betänkande innehåller, äfven tagit kännedom om de reservationer, som deremot afgifvits, helst en af reservanternas är en person, som måste antagas ega stor förfarenhet i denna fråga, nemligen tullverkets chef och dertill ordförande i Bevillnings-Utskottet, torde jag äfven böra i detta sammanhang yttra några ord i afseende på hvad han, till stöd för den Kongl. propositionen andragit. Såsom första motiv för godkännande af densamma har han anfört, att regeringen har tillstyrkt nedsättningen. Ingen kan vara mera tacksam än jag, därför att regeringen, då den från sin synpunkt funnit en skattelindring kunna ega rum, också har väckt förslag derom; men den erinran Herr Lönegren gjorde, att, om en lindring verkligen borde ega rum, densamma företrädesvis hade bort riktas mot den stora kassartikeln socker, hade kanske varit förtjent af större uppmärksamhet än man åt densamma lemnat. Herr Lönegren upplyste derjemte, hvad jag ock tror mig kunna vitsorda, att socker konsumeras i vida större proportion och i större quantiteter och till och med allmänne än kaffe både bland bemedlade och obemedlade. Det torde jemväl vara ostridigt att socker, såsom näringsmedel, eger vida högre värde än kaffe; och det vore således redan utur ren helsosynpunkt att förorda framför konsumtionen af kaffe, som, hvad man än nu derom säger, såsom födoämne icke kan betraktas såsom särdeles värdefullt.

Samme reservant har vidare, i likhet med Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet, erinrat derom, att Riksdagen nedsatt en del ifrågasatta anslag med omkring en million kronor och att ett sådant belopp följaktligen kan ytterligare eftergifvas å nu utgående skatter. Huru vida äfven detta är ett glädjande förhållande, be-

ror i min tanke på de ändamål, hvartill dessa utgifter begärts. För de befintliga öfverskotten finnes nog användande, utan att derföre något slöseri med statens medel behöfver ega rum. Nogsamt veta vi alla, att storartade byggnadsföretag äro beroende på kommande Riksdagens pröfning, och sådana företag kräva penningar och mycket penningar. Är det då icke bättre, om man kan samla en fond att dermed tillgodose sådana behof? Dessa företag måste kanske uppskjutas i brist på medel, eller ock måste man anskaffa dem genom ökade skatter eller lån. Bland de allra förnämsta af dessa byggnadsföretag räknar jag ett nytt riksdagshus. Hvar och en, som erhåller förtroendet att vara folkrepresentant, bör säkerligen med glädje och villighet emottaga ett sådant uppdrag; men att man derföre skall riskera sin helse, såsom förhållandet är i den lokal, hvari vi nu befinna oss, tycker jag dock vara något för mycket begärdt.

På de skäl, jag nu och tillförene anført, tror jag således att någon nödvändighet för den föreslagna tullnedsättningen nu icke föreligger; och då de obemedlade, derest tullnedsättning på något håll bör ifrågakomma, säkerligen med större tacksamhet skulle emottaga en sådan å sockertullen, så kan jag icke annat än vördsamt anhålla om bifall till det slut, hvartill Bevillnings-Utskottet i frågan kommit.

Herr Cöster: Min mening var att yttra några ord i denna viktiga fråga; men efter det utmärkta anförande deri, som vi hafva hört från Chefen för Finansdepartementet, tror jag att hvarken jag eller någon annan kan hafva mycket att tillägga i saken. Jag vill derför icke onödigtvis uppehålla tiden. Blott det vill jag säga, att högst egendomligt skulle det förefalla om, sedan Kongl. Maj:t förklarar att det finnes tillgångar i statskassan, som möjliggöra denna tullnedsättning, Kammaren icke med uppräcktta händer skulle taga emot denna gåfva.

Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition och afslag å Utskottets hemställan.

Med Herr Cöster instämde Herr *Bokström*.

Herr Hans Andersson yttrade: Efter Chefens för Finansdepartementet anförande kan det icke vara mycket att tillägga. Jag har endast velat påvisa den inkonsequens, som i synnerhet ett par talare lagt i dagen i denna fråga. Bland annat sade en talare från Norrköping, med hvilken en talare på stockholmsbanken instämde, att vi måste akta oss för att minska statens inkomster genom att nedsätta tullbevillningen. Men då det för någon tid sedan gälde att nedsätta brefportot, då hade samma talare ingenting deremot; och dock gälde det då en årlig minskning af 630,000 kronor i statens inkomster, hvilken nedsättning hufvudsakligen skall komma en samhällsklass af Sveriges befolkning till godo, nemligen herrar affärsmän. Men då det är fråga om en skattelindring för hela svenska folket, som det finnes tillgångar för att sätta i verket, då säger man nej. Det är denna för mig obegripliga inkonsequens, som jag velat fästa uppmärksamheten

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)

på, för öfrigt inskränkande mig till att anhålla om bifall till Kongl. Maj:ts och afslag å Utskottets förslag.

Herr J. P. Nilsson: För min del betviflar jag starkt, att den här föreslagna nedsättningen i kaffetullen skall hafva den verkan, man afser, eller att åstadkomma en lindring för de mindre bemedlade samhällsklasserna. Det är möjligt att resultatet kan blifva detta, hvad angår de större städerna, der i följd af den starka omsättningen och konkurrensen kaffepriset verkligen kan nedbringas något för köparne bland allmänheten. Men det är icke på landsbygden som i städerna. På landet utgöres den fattigare och öfvervägande befolkningen af statdrängar, dagakarlar och backstugusittare, och det folket har icke råd att köpa mer än 1 eller 2 skålpund kaffe i sänder och få derföre alltid betala 5 à 6 öre mer per skålpund än den, som är i tillfälle att köpa 40 à 50 skålpund på en gång. Det är således icke de egentliga behöfvande, som den ifrågasatta tullnedsättningen skulle komma till godo, utan fast mer de mera burgna. Någon verkan i den åsyftade rigtningen kunde först vara att förvänta, om en betydligare nedsättning af kaffetullen, än den Kongl. Maj:t föreslagit, blefve beslutad; och i det afseendet vore jag icke obenägen att sluta mig till Herr Carlsons i nästföljande punkt omförmälda hemställan, likasom jag skall vara den förste att rösta för de i detta betänkande jemväl omhandlade motioner om nedsättning i sockertullen.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Jöns Rundbäck: Vid början af denna riksdag uttalades af några ledamöter och åhördes med stor uppmärksamhet den åsigt att vi, då statens inkomster vore tillfredsställande, borde rigta vår uppmärksamhet på afhjelpande af de skatter, som företrädesvis tryckte på produktionen och i synnerhet på jordbruket. Derom hafva vi också stridit vid denna riksdag. Nu är deremot icke fråga om en skattnedsättning, der den mest behöfves, utom om Kongl. Maj:ts förslag till sänkning af kaffetullen. I detta afseende är det min öfvertygelse att de, som vilja denna nedsättning, just i allmänhet äro desamma, som gjort svårigheter mot andra skatters ordnande. Det gäller här icke endast att sätta ned skatterna, utan äfven att tillse, hvarmed man skall fylla den lucka i statsinkomsterna, som deraf blifver en följd, och detta tror jag blifva ganska svårt. Man säger att konsumtionsskatterna äro förderfliga, men, mine herrar, äro produktionsskatterna då bättre? Kan någon bevisa detta? Då det är dåliga år, får landtbruket skatta lika mycket som annars i bevillning och grundskatter, och dessa nedsättas aldrig. Nedsätta vi nu kaffetullen, vågar jag påstå att detta icke kommer den fattige till godo. Jag har talat vid minuthandlande, och de påstå, att de fattiga i allmänhet köpa $\frac{1}{4}$ skålpund kaffe och $\frac{1}{2}$ skålpund socker eller så omkring ett par gånger i veckan. Huru skall man då på $\frac{1}{4}$ skålpund kunna reducera bort $\frac{1}{2}$ öre? Det kan icke ske, och derför får den fattige betala lika mycket i alla fall. Den fattige köper icke heller det bästa kaffet utan begagnar kanske 10 gånger mera surrogat än kaffe. Skulle den fattiga

använda endast rent kaffe, ja, då medger jag att denna nedsättning skulle representera en ganska stor summa.

Nu säger man: vi böra hjälpa arbetarne; och detta vill man komma åstad genom att nedsätta kaffetullen. Jag vill då erinra herrarne, huru som en stor engelsk statsekonom, som för närvarande sitter vid styret der i landet, nemligen Gladstone, uti ett tal, som han höll på ett arbetarmöte i Glasgow, bland annat sade: tron icke på de välsignelser, som man säger blifva följden af att lifsförnödenheterna falla i pris; hvad som hjälper arbetaren är att arbetaren får arbete och god betalning för sitt arbete. Denna politiska trosbekännelse vill jag underskrifva; ty skaffar man den redlige, den sträfsamme arbetaren arbete och betalar honom hans mödas lön, nog vinner han mera på det än en nedsättning af $2\frac{1}{2}$ öre per skålpund kaffe.

Herr Finansministern sökte genom tabeller från 1825 till 1881 visa hvad svenska folket fått betala i tull och hur svenska folkets skatteförmåga ökat sig, och han fann resultatet glädjande och vackert. Men man bör dock komma i håg, att från 1825 till närvarande tid har folkmängden fördubblats, landets odling har gått framåt, och det är då naturligt att skatteförmågan blifvit större. Men om någon tror att denna tullbevillning på 30 millioner om året är en småsak, må han se i hypoteksbankens och hypoteksföreningarnes uppgifter, och han skall finna, att Sveriges land är in-tecknad för nära 500 millioner kronor, hvilket utgör 30 à 40 procent af landets fastighetsvärde. Till denna grad har Sverige skuldsatt sin fasta egendom, och derigenom har skatteförmågan uppburits, men sedan man lånat så mycket som möjligt, säljer man egendomen och reser till Amerika. Så är det i verkligheten.

Nu vill man sänka tullen på kaffe och socker. För några år sedan utdelades i Kammaren en bok författad af en framstående svensk läkare, som då var ledamot af Kammaren, hvori han påvisade att kaffe vore skadligt. Deri hade visserligen den ärade professorn öfverdrifvit något; men jag vågar emellertid påstå, att skilnaden mellan kaffe och socker såsom förnödenhetsvara är mycket stor. Kaffe kan människan vara utan, men icke socker, som är en väsentlig beståndsdel i människans föda. Det är företrädesvis detta, som är det dugliga både i brödet och andra födoämnen, ty utan socker kan människan icke leva. Tag bort sockerhalten ur våra födoämnen och människorna kunna icke lifnära sig, ty sockret är icke blott icke skadligt, utan det är en naturlig, nödvändig näringsprodukt. Derfor anser jag, att om någon tullnedsättning skall ske, så bör det vara å denna importartikel. Men det är en annan omständighet, å hvilken jag vill fästa Kammarrens uppmärksamhet. Utskottet säger nemligen, att kaffeimporten sjunkit samt att den sannolikt kommer att ytterligare gå ned. Så är förhållandet under dåliga tider, men det finnes ett annat skäl till ett dylikt förhållande, som Utskottet jemväl bort taga i betraktande, och det är, att då man allmänt känner, att det vid riksdagen väckts fråga om nedsättning i tullen på någon handelsvara, så importera sådana personer, som handla med dylik vara, icke något deraf i afvaktan på Riksdagens beslut. Man säger att vi nu böra sätta ned

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

tullen på kaffe, därför att vi hafva så stora statsinkomster, men jag fruktar för, att man nästa år kommer och vill sätta upp tullen igen, och då går det på samma sätt, som då vi här om året satte upp tullen på tobak. Då kunde vi se, att innan detta beslut trädde i kraft, så infördes hela skeppslaster af denna vara. Följden häraf blef en ofantlig vinst för importörerna, så att en ledamot af Första Kammaren, hvilken var tobakshandlande, sjelf yttrade: "I hafven skänkt mig 400,000 kronor och tack för det, men jag har icke förtjent det". Så kommer det äfven att gå, då vi åter komma att öka tullsatsen å kaffe, att vi nemligen skänka importörerna deraf hundratusentals kronor. Emellertid skulle det vara kärt för mig, om jag från statsrådsbanken, hvarifrån så goda upplysningar lemnats i dag, kunde få förklaring öfver anledningen till den glädjande företeelse, att statsverkets ställning är så lysande, att man å ena sidan erhåller millioner i öfverskott, men å andra sidan måste erkänna, att tillståndet i landet är högst beklagansvärdt. Ett sådant tillstånd, att landet lider under det statsinkomsterna stiga till mer än behofvet, tror jag icke är sundt och torde icke kunna afhjelpas genom denna ringa nedsättning af kaffetullen. Det skulle då vara mera tillfredsställande, om man kunde uppsöka något verkligt botemedel mot det onda, jag antyde, och som icke låter sig förnekas. Jag skulle kunna hafva mycket att tillägga, men jag är i det hufvudsakligaste förekommen af en representant på stockholmsbanken och därför slutar jag med att yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr A. Svensson i Lösen: Då denna fråga behandlades inom Utskottet, och jag fick klart för mig, att en tullnedsättning kunde ävägbringas, så blef jag tveksam, huru vida en sådan nedsättning vore lämpligare att bestämma å kaffe eller socker eller, såsom en del talare yrkat, å båda dessa artiklar. Men jag fattade mitt beslut, att denna nedsättning borde göras å kaffe, emedan kaffe är en sådan artikel, som förbrukas jemförelsevis mera af det fattigare lagret än socker, som deremot förbrukas mera af de burgnare samhällsklasserna.

Då jag kommit till denna ståndpunkt, att jag verkligen önskade en nedsättning i kaffetullen, så, ehuru jag delar talarens på uplandsbanken önskan, att denna nedsättning borde vara ändå större än regeringen föreslagit, men det icke torde finnas någon utsigt dertill, alldenstund det icke var mer än en af Första Kammarens ledamöter, som förfäktade en sådan åsigt inom Utskottet, nöjer jag mig med att bifalla regeringens proposition om nedsättning af kaffetullen med 6 öre per kilogram. Det är visserligen litet, men jag är af den uppfattning att, då det rör nedsättning i skatter, så bör man taga emot så litet som helst.

Derför yrkar jag afslag å Utskottets framställning och bifall till regeringens proposition.

Häruti instämde Herrar *Wedberg, Assarsson och Gumælius.*

Herr Grefve Sparre: Då vid början af denna diskussion den förste talaren på stockholmsbanken berättade för oss, huru det var konkurrensen, som uteslutande bestämde priset, samt att vidare på en tidpunkt, som han uppgaf, herrar minuthandlande sålde till samma pris, som det kunde uppköpas för på de större försäljningsorterna, så tog jag för gifvet, att han skulle *afstyrka* den nu föreslagna tullnedsättningen såsom obehöflig, men han slutade med att *tillstyrka* densamma. En egendomlig logik. Då vidare min ärade vän på bohuslänsbanken nyss frågade Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet, huru det kunde vara möjligt att, då ställningen i landet är tryckt, det finnes tillgång i statskassan, så vill jag svara honom, att det har sin grund deri, att vi oupphörigen låna och att vi hafva frihandel, så att vi kunna importera riktigt dugtigt, hvarigenom tullintraderna stiga. Jag tror för min del, i likhet med hvad den ärade talaren nyss nämde, att, om vi vilja åstadkomma, hvad som nu är den allmänna meningen inom denna Kammare, en lindring för dem, som äro hårdt tryckta af skatter, så skola vi icke uttömma statskassan till sista skärven, så att vi icke hafva något i behåll. Jag tror att hvarje klok hushållare bör tänka, att om man vill, och det vilja vi ju alla, åstadkomma en lindring i beskattningen för de jordegande klasserna, så bör man icke göra sig af med andra tillgångar genom minskning af tullinkomsterna, så att man icke har något att lindra med. Det är enligt min åsigt särdeles lyckligt att vi nu hafva ett litet öfverskott. Det är tyvärr icke ofta detta inträffat och det är särdeles lyckligt, att det inträffat under det innevarande årets bedröfliga konjunkturer inom vårt land. Från alla sidor möta oss sorgliga uttalanden i detta afseende, och jag tager för gifvet, att den minskning i importen, som Utskottet för första kvartalet af år 1883 öförmålt, kommer att fortfara, ty när arbetaren icke kan förtjena, så kan han icke heller konsumera. Icke mången af oss, åtminstone icke jag, som är äldre än de flesta af herrarne, påminner sig ett år så dåligt för jordbrukarne som det närvarande. Inom alla andra brancher hör man samma klagomål. Vid sådant förhållande hafva vi temligen klart för oss, att tullinkomsterna under detta år icke komma att uppgå till samma belopp som förr. Men, säger Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet, det rör icke detta års statsinkomster. Vi bestämma nu budgeten för det kommande året. Nå väl, om det kommande året skulle blifva bättre än det närvarande, kan det i allt fall icke skada att vi hafva något öfver i statskassan. Det är icke endast tullmedlen, som i år minskas, utan äfven inkomsterna från jernvägarne till följd af minskade frakter. Om vi således hafva något öfver i statskassan, skulle det verkligen ligga något ondt deri, om vi för ett år kunde låta bli att låna. Man har hållit på dermed i snart 20 år, och om det märkvärdiga förhållande skulle inträffa, att vi finge en smula öfver och sluppe att låna, skulle det väl ligga något ondt deri? Jag är alldeles öfvertygad om, att till de jernvägar, staten bygger i Norrland och södra Sverige och till hvilka vi beviljat lån, komma att erfordras åtskilliga millioner. Om vi då kunde dertill taga af våra egna tillgångar, tror jag att det vore särdeles lyckligt. På

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)

det sättet tror jag att vår finansiella ställning skulle så småningom blifva normal, men den blifver det icke så länge vi årligen upplåna millioner. Om vi kunde minska denna upplåning, tror jag det vore särdeles väl.

Talaren på stockholmsbänken sade nyss, att efter de temligen noggranna beräkningar, han gjort, skulle hvarje individ förtära från 6—10 skålpund kaffe om året. Om vi således säga, att det skulle blifva en behållning för hvar och en af 2 öre per skålpund eller 12—20 öre om året, mine herrar, för hvem spelar väl en sådan ringa besparing någon rol. Det blifver i alla fall ingen lindring för den fattige, utan den kommer mellanhänderna, detaljhandlarne, till del.

Slutligen, mine herrar, kunna vi vara ense om, att kaffet redan nu missbrukas, ty konsumtionen deraf är i vårt land och i förhållande till befolkningen alldeles onaturlig. Läkarna hafva erkänt, och det har jag känt på mig sjelf, att kaffet icke är nyttigt. Professor Huss har i en afhandling kommit till den slutsatsen, att magkatharrer o. d. hafva sitt ursprung i ett omätligt bruk af kaffe. I synnerhet är det skadligt för fruntimmer, hvilka dricka kaffe icke en utan två, tre, fyra gånger om dagen. Jag skulle derföre äfven från denna synpunkt icke vilja vara med om att genom en tullnedsättning öka det missbruk, hvilket jag anser vara för nationen i fysiskt afseende skadligt.

Vi hafva behof af skattelindringar, men vi tänka icke på dem, som allra mest, i synnerhet under dessa tryckta konjunkturer, äro i behof deraf, och det är på grund af denna uppfattning, jag för min del vill hemställa om bifall till Utskottets förslag.

Herr E. G. Boström: Inom Utskottet röstade jag mot bifall till den Kongl. propositionen. Gent emot det uttalande, som finnes återgifvet i statsrådsprotokollet, att nemligen förslaget tillkommit i syfte att bereda de mindre bemedlade en skattelindring, befann jag mig naturligen i en obehaglig belägenhet, då man ju ej kan vara en motståndare till dylika förslag, men jag tröstade mig å andra sidan deröfver i medvetandet af, att en icke obetydlig lättnad redan dem bereds genom förra Riksdagens beslut, dels om borttagande af den personliga skyddsafgiften, dels också genom dess åtgärd att nedsätta existensminimum, förmåner, vida väsentligare än en nedsättning af kaffetullen på sätt nu föreslagits. I sammanhang härmed tillåter jag mig också att uttala det förmenande, att Herr Finansministern hvarken gjort sig sjelf, om han kommer att något längre kvarstanna på sin post, eller sin efterträdare någon stor tjänst med detta uttalande. Ty derest statsverket skulle kräfva ökade inkomster och i följd deraf kaffetullen i en framtid behöfva höjas, skall man nog få höra uttalanden ungefärligen sådana som detta: Ja, så? Det är de mindre bemedlade, som nu skola släppa till!

Instämmande i de skäl, som Herrar Lönegren och Arwidsson framlagt till förmån för Utskottets förslag, skall jag bedja att till dem få lägga några andra. Man hörde från statsrådsbänken framhållas, att statsverkets ställning är ytterst gynsam och nästan nödvändiggör en tullnedsättning. För min del anser jag mig böra tillkännagifva, att

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

jag icke är så optimistisk, att jag kunnat finna statsverkets ställning så god, om jag nemligen tillser hvilka kraf som verkligen åligga statsverket. Jag vill fästa uppmärksamheten derpå, att regeringen flere gånger uttalat den åsigt, att grundfonden bör uppgå till 15 millioner. Den bestiger sig för närvarande till mellan 10 och 11 millioner, hvardan ännu skulle fattas mellan 4 och 5 millioner. Mig synes försigtigheten bjuda, att man först fyller erkända statsbehof, innan man vidtager någon skattenedsättning. Vidare hafva vi en del byggnadsbehof, de der tariffva utgifter från statskassan; vidare ökad underhåll åt våra jernvägar, anskaffning af mera materiel samt utvidgning af stationerna, hvarom allt Riksdagen ännu icke fattat något beslut, men hvertill föreslagits 2 millioner; vidare lån till Hallandsbanorna, till den ena 1,550,000 och till den andra 795,500 kronor; slutligen inköp af Sundsvall—Torpsammars-banan — allt beslutade utgifter, som komma att drabba statsverket.

Mig förefaller det vara sund ekonomi, att då jag något år har tillgång öfver behofven, så använder jag dem till utgifter, för hvilka jag beslutat mig, i stället för att låna upp medel dertill. Nu kan man helt visst anmärka — och jag väntar mig det — att det är orätt att med skatter betala lån för produktiva ändamål, såsom jernvägarne ju äro, och som äro afsedda att fylla ett behof för en lång tid framåt. Anmärkningen håller dock endast streck för så vidt jernvägarnes afkastning kan betäcka annuiteterna på jernvägslånen. Så har dock hittills ej varit förhållandet, utan har staten för detta ändamål nödgats använda upptagna skatter. När nu händelsevis statsverkets ställning sådant medgifver, synes mig rättast att använda befintliga tillgångar för jernvägarne, hvarigenom deras afkastningsförmåga höjes, och behofvet af andra statsmedel till annuiteternas betäckande för framtiden minskas. Och man kan vara öfverens om, att Sundsvall—Torpsammars-banan blir en ganska god affär.

Det är dessa skäl som inom Utskottet föranledt mig att afstyrka den Kongl. propositionens antagande; och jag har gjort detta särskildt därför, att jag anser det bättre att behålla en skatt, som man redan har, än att nedsätta och sedermera efter kanske endast några få år å nyo höja den.

Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Med Herr Boström instämde Herrar *Hellgrén, Wagenius* och *Helander*.

Herr Hæggström: Jag skall icke yttra många ord. Det lär väl ingen kunna neka till, att kaffet numera blifvit en förnödenhetsartikel. Man måste också medgifva, att det är de fattigare lagren inom samhället, som mest konsumera af denna vara. Vi hafva icke så ofta haft nöjet att emottaga en Kongl. proposition angående *nedsättning* af skatter, höjning har deremot oftast ifrågakommit. Likväl vill man nu i denna Kammarer motsätta sig den Kongl. propositionen om nedsättning i tullen på kaffe, en tull, som drabbar det fattigare folket, och då det dessutom är till full evidens bevisadt, att denna skatt kan umbäras, och man har visshet om, att denna nedsättning kan fortvara

Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)

i flera år. Det förefaller mig högst egendomligt, att denna Kammare vill se saken sålunda.

Man säger att det gör så litet för den fattigare klassen, om man nedsätter kaffetullen med 2 öre per skålpund, men om det skulle blifva 10 à 20 öre på skålpundet, då blefve det en lindring. Ja, det kan visserligen icke bestridas, men om det i alla fall *blifver* en lindring för den fattige, så bör man väl icke neka att mottaga den, då, som sagdt, dertill kommer, att denna skatt mycket väl kan umbäras och icke är af behovet påkallad. Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet har såväl i sin diktamen till statsrådsprotollet som äfven i sitt anförande här i dag på ett eklatant sätt ådagalagt, att denna skatt icke behöfves. För min del är jag regeringen mycket tacksam för att den kommit med förslag till skattenedsättningar i en stund, då sådana låta sig göra, och då de *kunna* göras, då anser jag också att man bör göra dem. Vid andra tillfällen, då det varit fråga om, hvarifrån man skall taga alla skatter, då har man just lagt dem på kassaartiklarne bränvin och tobak, och man har sagt att det varit mycket hårdt, just emedan dessa artiklar konsumeras af den stora mängden, men man har dock icke längre kunnat taga dem på annat håll. Då man nu kan bereda de skattdragande en aldrig så liten lindring, så bör man också göra det.

Innan jag slutar, ber jag att få yttra några ord till Grefve Sparre. Han talade om, att vi borde hafva kvar denna tull på kaffe, och vidare sade han, att det vore väl, om vi en gång sluta att upplåna penningar.

Jag får då säga, att så lät det icke, då Herr Grefven behöfde penningar för jernvägsanläggningar i Elfsborgs län, då talade han icke om, att vi skulle låta bli att låna penningar. Jag klandrar honom visst icke därför, att han lånar penningar för sitt läns behof, men jag anser att vid sådant förhållande *han* icke är rätter man att varna för skuldsättning.

Jag anhåller om bifall till Kongl. Maj:ts proposition och afslag å Bevillnings-Utskottets betänkande.

Herr Liss Ol. Larsson: Efter de många yttranden, som fälts i denna sak till förmån för den Kongl. propositionen, och med hänsyn till hvilka som talat och de många instämmanden som kommit dem till del, torde det vara temligen gifvet, att den Kongl. propositionen kommer att bifallas och Utskottets förslag afslås, och det är därför som jag begärde ordet för att tillkännagifva och få till protokollet antecknad, att jag för min del kommer att rösta för Utskottets förslag. Jag skall i korthet angifva några skäl för detta mitt votum utom de välgrundade, som Utskottet anført. Det är med denna nedsättning som det ofta är med andra t. ex. nedsättning i postportot och nedsättning i tullar, såsom i fjor å vin och dylikt, att man säger: det skall komma de fattige till godo — det är för de fattigas skull. Jag tycker det är riktigt synd om dessa stackars fattige, om hvilka det så ofta skämtas — ty annat än skämt, och ett dåligt skämt, är det icke, när under påstående att gagna de fattiga det dock är något helt annat, som ligger till grund för nedsättningar sådana som de nämnda, och den hvarom här är fråga. Det lönar icke att tala om, att denna nedsättning kom-

mer de fattige till godo, ty dessa köpa icke i stora partier, utan $\frac{1}{2}$ eller $\frac{1}{4}$ skålpund i sänder. Jag undrar just, huru man skulle kunna proportionera ut denna skattenedsättning på dem. Nej, denna minskning i tullen kommer endast dem till godo, som kunna köpa större kvantiteter på en gång, d. v. s. de mera förmögna samt alla mer och mindre rika världshusidkare, der ej vinsten helt och hållet stannar i importörers och handlandes händer. Det är hos dessa vinsten stannar. Tro herrarne att den, som dricker en kopp kaffe t. ex. på Hasselbacken och nu får betala 25 öre, efter denna nedsättning får kaffet för 23 eller 24 öre, eller att, der en kopp kaffe nu erhålles för 15 eller 20 öre, man på dessa ställen sedermera får detsamma för 14 eller 19 öre o. s. v.? Jag tror att det är bäst att icke tala så mycket om den stora fördelen för de fattige, då det är frågan om en nedsättning sådan som denna. Man har sagt att statsinkomsterna icke skulle minskas härigenom. Ty — det påståendet är så vanligt — genom en nedsättning i tullen på socker, på vin och mera dylikt skall folket konsumera så mycket större kvantiteter, och då blifva statsinkomsterna i alla fall lika stora. Man har af åtskilliga talare och synnerligast från statsrådsbanken hört uttalas den största tillfredsställelse öfver att tullinkomsterna varit i stigande. För min del får jag säga, att detta ständiga stigande icke utgjort något ämne till glädje för mig, utan tvärt om varit en orsak till sorg. Våra tullinkomster ökas, men ökas på det sätt, att man ökar importen; men huru betäckes denna ökade import? Jo genom att vi exportera obligationer, d. v. s. genom att vi öka vår skuld till utlandet. Jag skulle vilja se den finansminister, som vågade försöket att för ett år låta bli att låna något i utlandet. Jag tror att vi för närvarande befinna oss i ett abnormt förhållande, och att det är ett konstladt sätt, genom hvilket vi uppehålla skenet af välstånd och briljera med stora statsinkomster, då vi för att göra detta möjligt nödgas bereda oss tillgångar genom att årligen exportera obligationer till utlandet. Det är sådant som suger mergen ur landet och kan ej slutas väl. Det går åt en hel mansålder, innan man hinner amortera dessa lån, och må hända får man äfven till slut upptaga lån till amorteringarne.

Jag är för min del öfvertygad om, att det icke är någon glädje med att få tullinkomsterna ökade, när sådant sker genom ökad import, ty detta betyder ingenting annat än att vi ytterligare ökat importen och behovet af nya utländska lån. Man säger, att man nu vill sätta ned skatterna, enär inkomsterna äro så rikliga och då man således har råd dertill. Det är ju tullinkomsterna, som visat sig så rikliga; det vill med andra ord säga, att då folket har råd att konsumera mycket utländska varor, så följer deraf, att man skall göra dessa ännu mera billiga; men det är ju gifvet, att då det sedan uppstår brist i statsinkomsterna, när folket icke har råd att konsumera så mycket, så måste skatterna åter höjas eller med andra ord, då vi hafva råd att konsumera, så sätta vi ned skatterna, men då nöd och brist inträder, skola vi åter öka dem, skön lära!! Jag tror likväl att tillståndet icke är så godt som man vill låta påskina, utan må vi derföre taga ut dessa ören på kaffe, ty nog finna vi användning för

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)

dessa penningar. Då finansbetänkandet kommer, är jag nemligen öfvertygad om, att det åter blir fråga om lån och utsläppande af obligationer, och dessutom finnes det nog behof af skattelindringar och skattejemkningar, hvilka äro mera af behofvet påkallade än den om nedsättning i tullen på kaffe. Vi hafva denna riksdag fått från regeringen emottaga förslag, såsom t. ex. derom, att fångar numera skola undslippa vatten och bröd-straffet, d. v. s. man lindrar för dem som begått lagbrott. De, som hafva stor brevexling, hafva fått postportot nedsatt, och löneförbättringar hafva blifvit gifna åt en mängd tjenstemän, samt dessutom bereddes i fjor åt konsumenterna af siden och vin samt andra fina saker betydliga nedsättningar i tullavgifterna, med ett ord alla blifva ihågkomna. Det är blott en folkklass — en näring — nemligen jordbrukarne, hvilka med nöd kunna sträfva och kämpa sig fram, som lemnas utom räkningen. Icke ens sedan skattekomiténs utredning i fjor visat, hvilka himmelskriande orättvisor som vederfares landets modernäring, har regeringen aktat nödigt att föreslå någon ändring deruti — det var kaffekonsumenterna som låg regeringen mera ömt om hjertat än idkarne af landets modernäring. Spörj folket i landsbygden, hvilket de hellre vilja hafva, antingen en nedsättning i kaffetullen, såsom Kongl. Maj:t nu föreslår, eller en nedsättning å sina detbetsedlar, å hvilka bland annat finnas grundskatter och indelningsverk, och jag är viss om, att man, åtminstone å landsbygden, skall finna ytterst få, som svara ja till Kongl. Maj:ts nu föreliggande förslag. Deremot skall med säkerhet det stora flertalet svara: låt oss behålla kaffetullen, ty ingen tvingar oss att köpa kaffe, men sätt ned och jemka andra skatter och låt oss blifva likställda i fråga om skatter. Men något sådant förslag har man icke sett. Nu, då man funnit, att ett öfverskott kan uppstå, så vill man slumpa bort detta öfverskott för att det skall komma till godo åt importörer och förmögnare personer, som kunna köpa sina förnödenheter i större partier. För min del kan jag icke finna behofvet af en sådan nedsättning, som här är i fråga, ty icke behöfver chefen för Finansdepartementet vara bekymrad öfver, hvartill detta öfverskott skall användas. Mig synes det vara bättre att låna något mindre, i fall han icke ville bereda någon skattelindring, der den behöfs, och jag är öfvertygad om, att ett förslag från regeringen i detta hänseende skulle helsas med mycket bifall, hvar emot samma förhållande icke eger ram med ett förslag, som synes gå ut på att kurtisera dem, som dricka kaffe.

Jag yrkar därför bifall till Utskottets väl motiverade förslag, som enligt min tanke har goda skäl för sig.

I detta anförande instämde Herrar *Er. Olsson, Magnusson, J. Bengtsson, G. Jansson, M. Jonsson, Joh. Jonson, J. Andersson* i Knarrevik, *Sandberg, A. Svensson* i Bossgården och *F. G. Janson*.

Herr Ola Andersson anförde: Jag vill icke bestrida, att beaktansvärda skäl kunna tala för så väl den ena som andra meningen i denna fråga, men för mig åtminstone äro skälen för Kongl. Maj:ts förslag öfvervägande. Jag tyckte mig finna, att de siste talarne ville

försöka slå i hjel tullnedsättningen på kaffe genom att föreslå nedsättning äfven å sockertullen, men jag befarar, att dessa båda förslag slå i hjel hvarandra, så att icke något kommer till stånd. Att desse talare äfven hade sådant syfte, sluter jag deraf, att båda framhöllo såsom angeläget att afslå Kongl. Maj:ts proposition för att bereda tillgångar till att börja en afskrifning af grundskatterna. Men då man sett, huru det i allmänhet går till, när man fått något större öfverskott i statskassan, kan man med skäl hemställa till talaren på dalabänken, om icke lika lätt utgången kan blifva den, att ett dylikt öfverskott slumpas bort på utgifter, som alls icke befrämja lösningen af grundskatte- eller försvarsfrågorna? För min del tror jag att vi vida mera främja lösningen af dessa frågor genom att hålla utgifterna inom lämpliga och måttliga gränser, ty det ligger en frestelse i att åstadkomma kanske mindre nödiga utgifter, om man har för stort öfverskott i statskassan. Jag har velat påpeka detta, emedan man slagit an på en sträng, som i annat fall möjligen skulle kunna locka en eller annan i denna Kammarare att rösta för afslag å Kongl. Maj:ts proposition. Om arbetaren behöfver en ökad arbetsförtjenst, och han icke kan få en sådan, måne icke en nedsättning i hans lefnadskostnader kan ungefärligen åstadkomma samma verkan. En tullnedsättning är otvifvelaktigt en skattehindring. När genom Riksdagens nedprutningar å de af Kongl. Maj:t begärda anslag uppstått ett öfverskott, som, enligt hvad vi nyss hörde från statsrådsbänken och äfven jag beräknat, uppgår till en million kronor utöfver hvad Kongl. Maj:t antagit, så frågar jag, om det kan vara skäl att bibehålla större skatter, än behofvet verkligen kräfver. Jag tror det icke, och det är till detta skäl, som hufvudsakligen bestämmer mig. När man ökat tullen å de s. k. kassaartiklarne i tider, då behofvet så fordrade, kan jag icke finna annat än att en tullnedsättning bör ega rum, när statskassans ställning sådant tillåter. Detta anser jag vara klart och naturligt.

På grund af de skäl, jag sålunda anført, ber jag få anhålla om bifall till Kongl. Maj:ts förslag och afslag å Utskottets hemställan.

Häruti instämde Herrar *P. Pehrsson* i Törneryd, *J. Andersson* i Häckenäs, *Sam. Johnson*, *Olof Andersson*, *Olofsson*, *And. Hansson*, *Dahn* och *Joh. Jönsson*.

Herr Hammarberg: Då jag i allt det hufvudsakliga instämmer i det anförande, som vice ordförande i Bevillnings-Utskottet i frågan haft, kan jag fatta mig ganska kort. De viktigaste skäl, som blifvit anförda för bifall till Kongl. Maj:ts förslag, äro tvenne, nemligen först och främst statskassans goda ställning, som kan medgifva utan olägenhet en nedsättning i kaffetullen, och vidare den fördel, som genom en sådan nedsättning skulle komma den fattigare befolkningen till godo. Hvad den senare omständigheten beträffar, så tror jag mig vara lika öm målsman för de fattige som någon annan. Men då jag har den öfvertygelse, att den ifrågasatta tullnedsättningen icke egentligen kommer de fattige till godo, utan att den blir väsentligen till fördel för handlandena och de mera förmögna, så kan nyssberörda

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)

omständighet icke på mig hafva någon inverkan. Hvad åter statskassans goda ställning beträffar och att den icke skulle vara i behof af skatten, så ber jag få nämna, att denna skattnedsättning icke skulle afse detta år, utan först det nästkommande, och hvad det året bär i sitt sköte, veta vi icke. Men, så vidt man kan döma af nuvarande förhållanden, lär det icke vara otroligt, att andra skattelindringar då komma i fråga, om hvilkas behöflighet man länge talat, och jag kan försäkra, att jag för min del icke har något emot att vissa af dessa skattelindringar komma att ega rum.

Det är hufvudsakligen af dessa skäl som jag instämmer i Herr Boströms yrkande om bifall till Utskottets förslag.

Med Herr Hammarberg instämde Herrar *Wieselgren, Angel* och *Friherre Nordenskiöld*.

Herr C. Carlson: Sedan jag senast haft ordet, har diskussionen kommit att omfatta jemväl 3:dje punkten i detta betänkande, och jag får derföre återkalla mitt förra yrkande.

På samma gång ber jag få bemöta ett yttrande, som här fålts. Man har sagt, att den ifrågavarande skattelindringen icke skulle komma de fattige till godo. Jag har också, på det att skattnedsättningen måtte blifva så mycket mera verksam, just föreslagit en större skattelindring än den, hvarom Kongl. Maj:t gjort framställning. Men om man rätt tänker på saken, så torde det icke vara särdeles många fattiga personer, som icke ega så pass råd, att de icke kunna köpa sig ett skålpund kaffe, och de öfriga, som kunna köpa mera, behöfva väl icke lida för ett fåtals skull. Ehuru jag helst önskar framgång åt min motion, skall jag emellertid, då jag dertill har ringa utsigt, yrka afslag å Utskottets hemställan och bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Ol. Jonsson: Jag anser mig pligtig säga några ord, då jag deltagit i behandlingen inom Utskottet af föreliggande fråga, men jag skall icke länge upptaga Kammarens tid. Om jag vore öfvertygad om att den ifrågavarande tullnedsättningen skulle blifva stabil, skulle jag aldrig vara tveksam om att bifalla Kongl. Maj:ts förslag. Men det är just denna tullnedsättnings stabilitet, som min tveksamhet gäller. Allt efter som de utomeuropeiska länderna Amerika, Australien, Indien få lättare handelsförbindelser med Europa och särskildt med vårt land, blifva våra jordbruksalster sämre betalda, hvilket åter medför nedsättning i folkets konsumtionsförmåga, alldenstund jordbruket spelar en stor rol i vårt lands nationalekonomiska förhållanden.

Derjemte har, sedan Kongl. Maj:t afgaf sin proposition härom, en omständighet inträffat, som man tyckes alldeles hafva glömt bort. Riksdagen aflät nemligen för några veckor sedan en skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i fråga om åstadkommandet af olycksfalls- och ålderdomsförsäkring för arbetare. Vill man verkligen göra något i denna sak, så bör man se till att medel för ändamålet finnas tillgängliga, när tiden är inne, och icke på förhand frånhända staten dem. Det är på grund af dessa begge omständigheter, som jag inom Ut-

skottet röstat för det slut, hvartill det kommit. Mig personligen kan det qvitta lika, om vi afslå eller bifalla den i fråga satta tullnedsättningen. Jag tror dock vi handla klokast i att icke gå in på densamma.

*Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)*

Herr N. J. Boström instämde med Herr Ol. Jonsson.

Herr Gumælius: Jag ber att få säga endast ett par ord. Den näst föregående talaren förklarade sig vilja vara med om den ifrågavarande tullnedsättningen, om han kunde hafva något hopp att den skulle blifva stabel. Men det är icke minst stabiliteten i en föregående tullförhöjning, som väckt opposition från min sida. Herrarne veta, att många gånger, då det inom Riksdagen varit fråga om höjning af kaffe- och sockertullarne, man har förklarat att det varit alldeles undantagsvis, endast för att fylla ett ögonblickligt behof i statskassan, som man nödgats mot vederbörandes önskan göra en sådan höjning, på samma gång man fått höra det tydligt förklaras, att det visserligen icke skulle dröja, innan man, så snart möjligt vore, återginge till de lägre tullsatserna. Här är således i sjelfva verket fråga om en vaxel, accepterad af den som varit med om att drifva igenom de ifrågavarande tullförhöjningarne, och som nu är förfallen. Det är så mycket mera skäl att nu inlösa denna förbindelse, som statskassans ställning för närvarande företer ett nästan *bekymmersamt* öfverflöd, ty i det hänseendet håller jag mig vid samma uppfattning som Herr Ola Andersson, eller att det är nästan farligare att hafva för mycket penningar i statskassan än för litet. Det är öfverflödet, som jagar upp budgeten på ett sätt, som kan komma att kännas efter i tider af brist.

Enligt min mening saknas således både ur statskloketens och rättvisans synpunkt något giltigt skäl för bibehållandet af en för några år sedan ökad beskattning, som nu af Kongl. Maj:t förklarats icke vidare vara behöflig; och det skulle strida mot mitt samvetes bud, om jag icke protesterade deremot.

Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Med Herr Gumælius instämde Herr *Markstedt*.

Herr Lyth: Jag vill endast tillkännagifva, att jag sluter mig till majoritetens i Utskottet mening, och ber nu att i största korthet få angifva skälen härför. För det första har jag aldrig hört något missnöje i vårt land uttalas öfver för hög kaffetull, så att en tullnedsättning ej deraf kan föränledas; för det andra tror jag icke att den skattelindring, som man säger sig härigenom vilja erbjuda den fattigare befolkningen, egentligen skall komma den till del, och för det tredje vill jag icke vara med om att genom en tullnedsättning öka den enligt min åsigt ty värr redan allt för stora kaffeförbrukningen i landet; och slutligen vill jag, visserligen medgifvande sanningen af den siste talarens yttrande, att statens tillgångar för närvarande äro bekymmersamt öfverflödiga, göra den erinran, att den tiden nog kan komma, då dessa tillgångar skola visa sig bekymmersamt otillräckliga.

Angående
nedsättning
i tullen å
kaffe.
(Forts.)

På dessa skäl ansluter jag mig till dem, som önska bifall till Utskottets förslag.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen framställde propositioner först å de yrkanden, som förekommit i fråga om Utskottets hemställan i punkten 2, nemligen dels bifall till samma hemställan och dels afslag derå och bifall i stället till Kongl. Maj:ts proposition i ämnet; och fann Herr Talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef likväl begärd och företogs i enlighet med följande nu uppsatta och godkända omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i 2:dra punkten af Betänkandet N:o 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets berörda hemställan, bifallit Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Omröstningen utvisade 99 Ja mot 86 Nej; och hade Kammaren alltså bifallit Utskottets ifrågavarande hemställan.

Efter af Herr Talmannen gifven proposition blef jemväl Utskottets i punkten 3 gjorda hemställan af Kammaren bifallen.

Punkten 4.

Uti en inom Första Kammaren väckt motion hade Herr *J. Mankell* föreslagit, att tullen på raffineradt socker måtte nedsättas till 18 öre och tullen på oraffineradt socker till $18\frac{1}{2}$ öre per kilogram; hvarjemte inom Andra Kammaren Herr *Gunnar Eriksson* i motion N:o 14 föreslagit, att Riksdagen måtte besluta nedsätta nu gällande tull på socker: för raffineradt till 25 öre per kilogram och för oraffineradt till belopp per kilogram, som Bevillnings-Utskottet funne föranledas af motionärens förslag om nedsättning i tull på raffineradt socker.

Utskottet hemställde, att ifrågavarande motioner måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Efter föredragning häraf begärde

Herr *Gunnar Eriksson* ordet och yttrade: Efter den utgång, frågan om nedsättning af tullen å kaffe redan erhållit, lär det väl icke heller vara skäl för mig, att framställa något yrkande om nedsättning i tullen å socker, ehuru jag gerna skulle hafva sett, att en sådan nedsättning kunnat komma till stånd. Jag skall derföre icke framställa något yrkande om bifall till min motion.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 5.

*Angående
nedsättning i
tullen på té.*

I anledning af en inom Första Kammaren af Herr *C. F. Wærn* i sådant syfte väckt motion hemställde Utskottet i förevarande punkt, att Riksdagen måtte besluta, att från och med början af nästkommande år tullen å té skulle nedsättas från 1 krona 40 öre per kilogram till 80 öre per kilogram.

Reservation emot denna Utskottets hemställan var afgifven af Herrar *A. Andersson* i Intagan, *A. Svensson* i Lösen, *N. J. Boström*, *Hellgrén*, *O. Jonsson* i Hof samt *J. P. Nilsson* i Kägglå.

Sedan Utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde

Herr Grefve Sparre: I öfverensstämmelse med hvad Kammaren beslutat i föregående punkter, och då det är obestridligt, att artikeln té i vårt land uteslutande är en de förmögnare klassernas konsumtionsartikel, som nästan alldeles icke förbrukas af de fattiga, anhåller jag om afslag å Utskottets hemställan i denna punkt.

Häruti instämde Herrar *Granlund*, *Folke Andersson*, *J. Larsson* i Blekan, *Angel*, *Smedberg*, *And. Nilsson*, *C. Carlson*, *Weckman*, *J. Anderson* i Tenhult, *And. Svensson* i Lösen och *Lasse Jönsson*.

Herr *A. Andersson* i Intagan yttrade: Jag skulle visserligen kunna inskränka mig till att endast instämma med den siste talaren, men då här icke finnes ringaste skäl för någon nedsättning, och jag reserverat mig emot Utskottets beslut, skall jag be att få tillägga några ord.

Man må säga hvad man vill, så kan dock en nedsättning i tullen å té för den mindre bemedlade delen af befolkningen aldrig komma att jemföras med en nedsättning i tullen å kaffe och socker. Utskottet har visserligen bland annat i sin motivering framhållit, att man borde söka bereda en vidsträcktare användning af ifrågavarande dryck, och önskar att té skall blifva en förbrukningsartikel, som skulle tränga ned äfven till den stora allmänheten, men hyser dock icke någon förhoppning om, att detta skall ske genast, utan antager att dertill skall åtgå en längre tid och drager sedermera upp en jemförelse med andra förnödenhetsartiklar. Huru kan man dock vilja ens ett ögonblick anställa en jemförelse emellan té och potatis, då det är fråga om en nödvändighetsvara? Det är denna jemförelse jag velat anmärka såsom olämplig och instämmer för öfrigt i yrkandet om afslag å denna punkt.

I detta yttrande instämde Herrar *A. P. Lind* och *Marcuson*.

Vidare anförde:

Angående
nedsättning i
tullen på té.
(Forts.)

Herr Gumælius: Då vi nyss talade om kaffet, var det tvenne framstående skäl, som hufvudsakligen gjorde sig gällande för afslag till den föreslagna nedsättningen. Det ena var, att man derigenom sparade in betydliga summor åt staten, och för sådant ändamål skulle man bibehålla en mycket gifvande skatt, ehuru väl den icke vidare behöfdes. Här är en annan skatt, som än mindre behöfves, men att påläggas den till det högre beloppet tror jag icke kan inbringa någon stor summa till statskassan, hvadan det skälet mot nedsättning här vid lag torde lemnas åt sitt värde.

Ett annat skäl mot kaffetullens nedsättande var, att kaffet skulle vara så skadligt för helsan — och vår ärade ålderspresident har sagt det medföra både magsyra och annat ondt. Det förvånar mig då, att han icke finner konsekvensen bjuda att söka aflägsna de sanitära olägenheter, som äro förenade medkaffeförbrukningen, just genom bifalla till den nu föredragna punkten. Då nemligen kaffe och té nu stå såsom konkurrenser mot hvarandra, så skulle väl, om Kammaren beslutit bibehålla en hög skatt på kaffe, det rigtiga vara, att man gjorde té mindre dyrt och dymedelst åstadkomme för de mindre bemedlade i vårt land möjligheten af att njuta en dryck, som i flere andra land är vida allmännare begagnadt och exempelvis hos var granne i östern trängt ned ända till de lägsta samhällslager. Och det vore väl icke ett så farligt experiment med hänsyn till statskassan — det skulle ju kosta så litet, kanske intet — att genom tullnedsättning göra téet känt i i vidare kretsar.

Jag har i detta ögonblick hört sägas, att Första Kammaren bifallit Utskottets förslag i denna punkt, och — tvärt emot alla de instämmanden, som i denna Kammare gjorts i den förste talarens yttrande, dervid han tog en del af Kammarens ledamöter med storm, såsom han understundom kan göra — är det visserligen föga utsigt att vinna något för mitt syfte, men jag vågar dock försöket att hemställa om bifall till Utskottets förslag.

Med Herr Gumælius instämde Herrar Friherre *Koskull, von der Lancken, Arwidsson, Cöster, Sv. Andersson, Blomberg, Wagenius* och *Gust. Jonsson*.

Herr N. J. Boström: Då jag är en ibland dem, som reserverat mig emot Utskottets beslut i denna punkt, får jag förena mig med den förste talaren i hans yrkande om afslag å Utskottets hemställan.

Herr Dickson: Att döma af de många instämmanden, som gjorts i den förste talarens yrkande om afslag å Utskottets hemställan, torde det icke tjena till mycket att försöka stämma Kammaren till förmån för densamma. Jag vill dock vända mig emot den ärade talarens hufvudskäl för sitt afstyrkande, eller att en sänkning af tullen på té skulle egentligen komma de förmögnare klasserna till godo. Se vi på förhållandet med vissa artiklar, som numera kallas nödvändighetsvaror, så voro de till att börja med lyxartiklar och, när tullen på dem nedsattes, var det hufvudsakligen de förmögnare, som hade nytta deraf.

Men det är just för att bringa saken derhän, att det icke skall vara endast de förmögnare, som få nytta af en nedsättning i tullen, som jag vill plaidera för en sådan. Den ärade talaren har sannolikt icke såsom jag lefvat en längre tid i England; han skulle eljest hafva funnit, att der icke finnes ett enda bord, der icke téet spelar minst lika stor rol som kaffet hos oss. Min önskan är också att konsumtionen af té måtte ökas här i landet, emedan det skulle vara till stor fromma för folket. Ty min tro är att, der té begagnas, man gör en större besparing, än om man skulle begagna kaffe. Dessutom förhåller det sig så med dessa artiklars förbrukningsvärden, att ett skålpund té motsvarar tre à fyra skålpund kaffe. Beträffande näringsvärdet, som är nästan intet, kunna de mäta sig med hvarandra, och såsom uppfrisknings- och njutningsmedel tror jag att de hafva ungefär samma värde. Emellertid kan bruket af té icke blifva mera allmänt, så länge den nuvarande höga tullen derpå finnes kvar. Den af Utskottet föreslagna nedsättningen skulle icke komma att medföra någon känbar minskning i statens inkomster under de första åren, och, om konsumtionen sedermera ökades, komme förlusten att med all säkerhet ganska snart till fullo kompenseras. Jag tror därför att Utskottet har framlagt så sunda och goda skäl för sitt förslag, att, om herrarne närmare begrundade desamma, det bör kunna påräkna större understöd, än man med anledning af de många instämmanden i motsatt rigtning skulle kunna hafva skäl att hoppas. För min del hemställer jag om proposition på bifall till Utskottets förslag.

*Angående
nedsättning i
tullen på té.
(Forts.)*

Herrar *Melin* och *Bratt* instämde med Herr *Dickson*.

Herr *Lönegren*: Ehuru jag har alldeles klart för mig, att Utskottets förslag icke kommer att vinna pluralitet inom Kammaren, vill jag dock gifva till känna, att jag inom Utskottet röstat för det samma, och att jag kommer att göra så äfven här. Orsaken härtill är, att jag under min mångåriga tjänstgöring inom tullverket ofta funnit att tullen på té är orimligt hög, och att den går till ännu högre belopp i förhållande till varans värde, än motionären har uppgifvit; för billiga sorter har jag af företedda fakturor sett, att den stundom uppgått till icke mindre än 60 à 70 procent af varans värde. Då jag dessutom är öfvertygad, att det skulle vara till stort gagn för vårt folk, om té mer än hittills komme att ingå i den allmänna förbrukningen, såsom förhållandet är i flera andra länder, och då enda sättet att komma dithän torde vara, att té göres billigare och derigenom lättare tillgängligt för den stora allmänheten, så har jag ansett mig hafva goda skäl att rösta för nedsättning af tullen å denna vara från 1 kr. 40 öre till 80 öre pr kilogram. Jag vill tillägga, att jag ej skulle tvekat att gå ännu lägre, om förslag derom förelegat, ty jag anser äfven den nu föreslagna tullsatsen af 80 öre per kilogram för väl hög, då den belöper sig till omkring 30 procent af värdet för de billigare sorterna, således för det té, som köpes af de mindre bemedlade och som man genom tullens nedsättande bör söka göra för allmänheten lätt åtkomligt. Det är just för de billigare tésorterna som

Angående
nedsättning i
tullen på té.
(Forts.)

tullen är så känbar; för de finare, om 4 à 6 kronor *per skålpund*, spelar en tullsats af 80 öre *per kilogram* ingen rol. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Granlund: Här tyckes beloppet af den ifrågavarande tullnedsättningen icke spela någon stor rol. Jag hemställer emellertid huru det skulle taga sig ut, om vi nu, efter att hafva afslagit Kongl. Maj:ts proposition angående nedsättning af tullen å kaffe, skulle bifalla den föreslagna tullnedsättningen å artikeln té. Förbrukning af kaffe är allmän inom hela landet inom alla samhällsklasser, men så är icke förhållandet med té inom de fattigare klasserna; åtminstone hos den småländska allmogen är té mycket litet känt än mindre gagnadt i dagligt bruk. Häraf följer, att den nedsättning i tullen på té, som Utskottet föreslagit, en ganska stor nedsättning, dock hufvudsakligen, åtminstone ännu, kommer de förmögnare samhällsklasserna till godo. En föregående talare har sagt, att han har stor erfarenhet af denna varas betydliga förbrukning bland de fattigare klasserna i England. Det vill jag icke bestrida, men när vi lagstifta, böra vi väl i främsta rummet taga hänsyn till våra egna förhållanden och icke till förhållandena i England eller annorstädes. Och jag hemställer ännu en gång om det kan vara skäl att, då man bibehölle tullen å kaffe och socker, som, säga hvad man vill, dock mer vidsträckt begagnas inom *alla* klasser, man deremot minskade tullen på té, som hufvudsakligen gagnar de förmögna. Det blefve samma förhållande, som då man höjde bränvinskatten under det att tullen å vin, särdeles de dyrare vinerna, nedsattes. Ett sådant förfaringsätt är icke egnadt att väcka tillfredsställelse, utan snarare ovilja inom landet. Ty det är icke en rättvis tull-lagstiftning. Jag yrkar afslag åt Utskottets hemställan.

Häruti instämde Herrar *Björkman* och *J. Pettersson* i Alfvesta.

Herr Ekenman: Ehuru det väl kan synas vara ett något djerft försök att vilja med hopp om framgång tala emot den strömning, som för närvarande är rådande i Kammaren, så vill jag dock våga försöket, ty de skäl, som blifvit anförda för afslag å Utskottets hemställan, synas mig alldeles icke hållbara. Den siste talarens spörsmål, hvad man skulle säga i landet, om, med bibehållande af tullen å kaffe och socker, den ifrågasatta tullnedsättningen å artikeln té, som han menade vara förbrukningsartikel för endast rikt folk bifölles, vill jag besvara dermed, att denne talare alldeles icke förstått betydelsen af den föreslagna nedsättningen å tétullen. Orsaken, hvarför konsumtionen å té är så ringa, är påtagligen den, att denna artikel är för dyr och att man i allmänhet icke har full kännedom derom, att af té beredes en förträfflig och vida nyttigare dryck än af kaffe. Kunde man undanröjja dessa hufvudorsaker till den ringa förbrukningen, så tror jag verkligen att man handlade i de fattiges intresse. Och hvad skulle väl statskassan förlora genom ett bifall till Utskottets förslag? På sin höjd, och under den, enligt min mening, origtiga förutsättning, att ej tullnedsättningen skulle medföra ökad import, 36,000 kronor. Vore

det då icke skäl att, när statskassans tillgångar för närvarande äro så rikliga, försöka detta lilla experiment för att möjligen kunna införa ett allmännare bruk af en så nyttig artikel, som té. Förbises må ju icke den rol, téförbrukningen spelar i nykterhetens intresse, ty det torde icke vara obekant, att den mångenstädes ganska betydligt inkräktat på förbrukningen af spritdrycker, och hos våra stora nykterhets-samfund, särskildt dem under benämningen Good Templars, som ju i allmänhet ej bestå af rikt folk, förbrukas redan icke obetydliga qvan-titeter té. Är det då icke skäl att vi göra något för spridningen af denna dryck, som må hända, om den blir billig, kommer att i väsentlig mån träda i stället för spritdrycker?

Jag skall anhålla att, med åberopande i öfrigt af de skäl, som af den ärade talaren från Göteborg anförts, få yrka bifall till Utskot-tets förslag, och jag gör detta visserligen icke för att bereda rikt folk någon förmån, utan *just för att tillgodose dessa mycket omtalade in-tressen för de arbetande klasserna.*

Herr Wieselgren: Jag afstår från ordet och instämmer i alla delar med den siste talaren.

Herr Hammarberg: Jag begärde ordet med anledning af Herr Granlunds anförande, men som detta anförande blifvit af den näst föregående talaren, såsom jag tror, fullkomligt vederlagdt, så har jag ingenting vidare att tillägga, utan anhåller att få instämma med ho-nom och yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Sam. Johnsson: Äfven jag har velat bemöta Herr Gran-lunds anförande. Då inom min hemort råder ett alldeles motsatt för-hållande i förevarande afseende, emot det som Herr Granlund om-nämnde, så önskar jag bifall till den föreslagna nedsättningen, hvilken ovilkorligen skulle komma att medföra en betydligt större förbruk-ning af té, hvilken artikel börjat undantränga kaffet. Jag har, oak-tadt jag hört så många talare yttra sig emot Utskottets förslag, lik-väl icke kunnat underlåta att uttala mina åsikter i denna fråga och får för min del yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Liss Ol. Larsson: I den siste talarens hemort måtte man vara hunnen långt i civilisation, om jag får döma efter hans yttrande. I min hemor låter känna de allra fleste icke hvad té är, och om de finge se något af den varan, så skulle de sannolikt tro, att detta vore något, som skulle användas för kreaturen. Nu säger Utskottet 'att införseln af artikeln té skulle bidra till att inskränka den stora kaffeförbrukningen, och en talare har yttrat, att den skulle bidra till att undantränga bruket af bränvin. Jag fruktar att det skulle komma att gå med den saken ungefär på samma sätt, som då man ville införa bruket af öl i stället för bränvin, hvilket ju vore det samma som att utdrifva djeflar med Belzebub.

När jag läser Utskottets betänkande för att få utrönt, hvilken minskning i statens inkomster genom föreslagna åtgärden skulle upp-

*Angående
nedsättning i
tullen på té.
(Forts.)*

Angående
nedsättning i
tullen på té.
(Forts.)

stå, så synes mig Utskottets åsichter icke fullt hållbara, ty man har icke tagit i betraktande, huru mycket vi få betala till utlandet i följd af den betydligt ökade import, som nämnda tullnedsättning skulle medföra. Man får väl icke varan till skänks heller, utan man får nog betala för densamma.

Jag tycker det vara något besynnerligt att, under det man ifrar för att till förmån för den arbetande befolkningen nedsätta tullen på kaffe, socker och té, liksom förut skett på vin och dylikt, man å andra sidan gör allt hvad man kan för att uppmuntra till export af t. ex. vårt bästa smör och gödboskap. I stället skall man, som sagt, taga in vin, socker, kaffe och té och dermed föda svenskarne. Jag tror det vore bättre, om man kunde behålla litet mera hemma af det bättre smöret och köttet och låta téet stanna kvar i Kina och Sibirien eller de land, hvarifrån det tages. Jag tror att vi skulle må mycket bättre deraf, och att vårt folk icke derpå skulle förlora i arbetskraft och förmåga att reda sig. Jag tror att, då vi bifallit Utskottets hemställan i föregående punkt, vi ej böra göra Utskottet allt för öfvermodigt genom att bifalla äfven denna, hvarföre jag för min del åtminstone kommer att yrka afslag å densamma.

Herr *Magnusson* instämde med Herr L. O. Larsson.

Herr *Herslow*: Jag skall ej taga upp till pröfning den sorts nationalekonomi, som i utvecklingen af ett lands export ser en källa till olycka. Jag vill hålla mig stricte till den punkt, som föreligger, och i det afseende får jag säga, att den argumentation, som här framdragits, nemligen hänvisandet till »huru det skall komma att se ut», är en farlig och ledsam argumentation, då det gäller att stifta lagar och fatta för hela landet gällande beslut. Vi hafva här icke så mycket att göra med, huru ett riksdagsbeslut ser ut, utan hvad det verkligen innefattar, och då man vill inbilla oss, att vi här skulle handla i strid med de fattiges intresse, kan jag icke begripa ett sådant resonement.

Om den förmögne har en njutning, som af en eller annan anledning är åtkomlig endast för honom, är det då att handla mot den fattiges intresse, om man söker bereda äfven honom tillgång till detta njutnings- eller näringsmedel? Jag tror tvärt om, att, om vi genom många sådana åtgärder kunde till de mindre bemedlade utsträcka begagnandet af de hittills för den förmögne exklusiva njutningsmedlen, vi handlade i arbetsklassens intresse, icke mot detsamma. Här är fråga om nedsättning i en alldeles onaturlig tullsats, en tullsats så orimlig, att den utgår med i allmänhet 40 procent och kan komma att gå ända till 70 procent af varans värde, hvarigenom upprests en nästan oöfverstiglig skranka för arbetaren mot tillgången af ett njutnings- och näringsmedel, som är mycket värdefullare än kaffe. Det kan finnas många betänkligheter, som tala mot nedsättning af kaffetullen, men hvad tullen på té beträffar, som är mer än dubbelt så hög, synes det väl vara lämpligt att borttaga den eller åtminstone sätta den i en proportion mera motsvarande tullen på kaffe. Jag tror ej

heller, att här alls föreligger en konjunkturfråga. Tullförändringen, som skulle föranleda en minskning i statsinkomst af något öfver 30,000 kronor, kunna vi göra under alla konjunkturer. Jag vill derfor icke åberopa såsom skäl den stora tillgången i statskassan, utan endast i all rimlighets namn yrka afskaffande af en så orimlig tull som den ifrågavarande.

*Angående
nedsättning i
tullen på té.
(Forts.)*

Jag anhåller, Herr Talman, om bifall till Utskottets förslag.

Härmed var öfverläggningen slutad. Herr Talmannen gaf propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på afslag å densamma, hvarefter Herr Talmannen förklarade sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Då votering likväl blef begärd, uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill afslå hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i 5:te punkten af Betänkandet N:o 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren bifallit Utskottets förevarande hemställan.

Voteringen utföll med 105 Ja mot 65 Nej; hvadan Utskottets hemställan alltså blifvit af Kammaren afslagen.

Punkten 6.

I denna punkt hemställde Utskottet, att en af Herr *J. W. Lindh* inom Andra Kammaren väckt motion, att tullen å rysk bladto bak måtte nedsättas till en åttendedel af nu gällande tullsats, icke måtte föranleda till någon Riksdagens åtgärd.

Efter föredragning häraf yttrade:

Herr *J. W. Lindh*: Då Kammaren synes stämd för att bibehålla tullarne, och Utskottet afstyrkt min motion, afstår jag från att göra något yrkande.

Vidare yttrades icke. Kammaren biföll Utskottets hemställan.

Punkten 7.

Lades till handlingarne.

§ 7.

Justerades ett protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter
åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.
